

KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav etnologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Toman

ARMÉNSKÁ KOMUNITA V ČESKÉ REPUBLICE

THE ARMENIAN COMMUNITY IN THE CZECH REPUBLIC

Praha 2013

Vedoucí práce: PhDr. Jan Parga , CSc.

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Tímto vyjaduji poděkování všem, kteří přispěli ke vzniku této práce. V první řadě děkuji vedoucímu své práce, PhDr. Janu Pargačovi, Csc. za spolupráci a cenné podněty. Dále bych chtěla také poděkovat všem arménským respondentům, kteří mi vnovali svůj čas a sdělili mi cenné informace.

...alá skou práci vypracoval samostatn , ádn citoval
uvedené prameny a literaturu a fe práce nebyla vyuffita v rámci jiného vysoko-kolského
studia, i k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 24. 5. 2013

í í í í í í í í .

Jan Toman

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá životem arménských přistěhovalců v České republice, především pražskou arménskou komunitou. Práce začíná teoretickou částí, která obsahuje dvě kapitoly. První kapitola pojednává o etnogenezi a historii národa. Historická část je rozebrána spíše stručně, ale snaží se upozornit na všechny momenty, které byly pro Armény klíové. Ve druhé kapitole se píše o důležitých podmínkách pro migraci a arménské světové diaspoře.

Střední část práce je založena na terénním výzkumu mezi migranty, který probíhal od února do dubna r. 2013. Je zde problematika migrace, integrace do nového prostředí, identita Arménů, vztahy v komunitě a vztahy s jinými národy. Také zde dokumentuji celkový pohled Arménů na Českou republiku. Poslední kapitola je výsledkem dotazníkového šetření mezi obyvateli České národnosti, které má zjistit jejich znalosti a mínění o Arménii a Arménech samotných.

Klíová slova: Arméni, migrace, imigranti, komunita, diaspora

Abstract

This thesis deals with the life of Armenian immigrants in the Czech Republic, especially in Prague Armenian community. The thesis begins with a theoretical part, which contains two chapters. The first chapter deals with the ethnogenesis and history of the nation. The historical part is discussed rather briefly, but seeks all the moments that were crucial for the Armenians. In the second chapter, I write about important incentives for migration and the global Armenian diaspora.

The main part of the thesis is based on field research among the migrants, which ran from February to April 2013. This chapter resolves the issue migration, integration into the new environment, the identity of Armenians, community relations and relations with other nations. I also document here the overall opinion of the Armenians on the Czech Republic. The last chapter is the result of a questionnaire survey among the citizens of Czech nationality, to detect their knowledge and opinion about Armenia and Armenians.

Key words: Armenians, migration, immigrants, community, diaspora

Úvodí	7
1. Zhodnocení poufíté literaturyí	8
2. Etnogeneze a stru ná historie arménského národaí	12
3. Migrace Armén a vznik arménské diasporyí	.20
4. Arménská komunita v eské republiceí	...22
4.1. Pov domí Armén o hostitelské zemi p ed emigracíí	...23
4.2. P í iny a pr b h migraceí	24
4.3. Po átky usídlování v Rí	27
4.4. Adaptace Armén na eský jazykí	29
4.5. Vize imigrant a komunity do budoucnaí	31
4.6. Národní cít ní a identita Armén v komunití	34
4.7. Vztahy Armén uvnit vlastní skupiny a mimo skupinu.....	38
4.8. Arménské tradice a jejich transformace v novém prost edí.....	42
4.9. eská republika pohledem Armén	45
4.10. asopis Ozerí	49
4.11. Arménská sobotní –kola	50
5. e-i a Arménií	54
Záv rí	56
Seznam respondent	57
Seznam poufíté literaturyí	58
Dotazníkové schémaí	59
Obrazová p ílohaí	61
Textová p ílohaí	..65

Studium migrací a menšin je důležitým problemem moderní etnologie. Česká republika se od 90. let stala dosti oblíbenou cílovou destinací migrantů z různých koutů světa. Díky nim se nyní stává multietnickou zemí. O této problematice byla v posledních letech napsána řada odborných prací. Také svou bakalářskou práci jsem se rozhodl věnovat této tématice. Vybral jsem si komunitu národa, který zatím není známý ani tolik jako významná menšina v Česku, jako svou obrovskou světovou diasporou. Jedná se o jeden z nejstarších národů světa, který jako první přijal křesťanství a jsou jimi Arméni. Zájem o studium Arménů budí nejen jejich bohatá historie, ale i jejich genocida z let 1915-1918, která se stala hlavní příčinou obrovské migrační vlny. Spousta lidí má Armény spojené právě s touto událostí. Arménská komunita v České republice se však zformovala až později, v důsledku válečné hospodářské krize, která postihla zemi koncem 20. století. V devadesátých letech tvořili Arméni důležitou skupinu migrantů do České republiky.

Arméni jsou národem starobylým a znalost jejich historie nám pomůže pochopit jejich mentalitu. Právě historií se bude zabývat teoretická část této práce. Nejprve rozeberu literaturu zabývající se Armény a problematikou migrantů a potom se pokusím nastínit povod tohoto národa a sdělit důležitá fakta jejich historie. Arménská diaspora je již velmi stará a stala se důležitou součástí arménské identity. Tomuto tématu vyhradím samostatnou kapitolu, kde také krátce rozeberu příčiny migračních vln Arménů v historii. Hlavním bodem této práce je však její empirická část. Právě zde se dostávám k České komunitě Arménů. Vycházím z terénního výzkumu provedeného během února a března 2013. Podnikl jsem rozhovory s dvaceti českými lidmi, z nichž 24 bylo z Prahy, jeden z Brna a jeden z Jihlavy. Zajímají mě nejenom příčiny a průběh migrace, ale především život imigrantů v novém prostředí. Snažím se zjistit na to, jak komunita spolupracuje, zda je otevřená i jiným národům a jak se zde promítá kultura povodní země. Arméni jsou charakterističtí silným smyslem pro zachování národní identity a tato problematika mě též zajímá. Téma arménské komunity v ČR je velmi aktuální. V době vzniku této práce zde byla zaregistrována Arménská apoštolská církev a její význam pro komunitu se také pokusím nastínit. Při mém výzkumu mě také velice zaujala Arménská sobotní škola, jejíž vnitřek jsem si vyhradil jako jednu z kapitol.

Pochopitelně mě zajímá, také pohled oběh hostitelské země na imigranty a jejich povdomí o Arménech. Mezi českými jsem provedl výzkum metodou dotazníkového šetření, kde jsem se snažil zjistit, s čím mají souvislost tento národ a zemi nejvíce spojené. Lidí, kteří přicházejí s Armény do kontaktu, jsem se podrobněji ptal na jejich osobní zkušenosti.

Literatura o Armenecch a Arménii

K napsání této práce bylo třeba se seznámit s p vodem arménského národa a jeho historií. K tomu se nám nabízí kniha arménského autora Vagar-aga ^{TM}ginjana: *D jiny Arménie od po átku afl do roku 2000*. Jedná se o jakousi u ebnici arménské historie. Snadno zde pochopíme zásadní události arménských d jin, ale celá práce je p íli- tenden n psaná. Arméni jsou tu ásto afl mytizování a popisování jako nejv t-í, neporazitelní hrdinové. Text místy afl vzbuzuje dojem, jakoby si autor n které události domý-lel tak, aby p idal arménské historii na kráse. Hodn se pozastavuje nad kru-nými obdobími, kdy byli Arméni dobývání jinými národy. V práci je patrný arménský nacionalismus.

Za prot j-ek ^{TM}ginjanovy knihy bychom mohli ozna it práci britské historiky Elizabeth Redgateové: *Arméni*. Zde se setkáváme se spí-e neutrálním pohledem na pozici Armén v historii. Redgateová mi pov d la nejvíce o etnogenezi Armén a také jsem zde na erpal podstatné informace o arménské apo-tolské církvi. B hem psaní celé své práci jsem se zamý-lel nad jejím citátem *šArméni p efili déle neflsama Arménieō*

T etí knihou, ze které jsem erpal podklady pro kapitulu o historii a etnogenezi Armén byla práce Boucharda Brjentesse: *Arménie: 3000 let d jin a kultury*. Tento titul vy-el je-t v dob , kdy byla Arménie sou ástí Sov tského svazu, tudífl je ufl v mnohém p esaflný. Historie Armén je zde rozebrána ze zcela jiného pohledu nefl u p edchozích dvou. Zajímavé je, fle turecké genocid Armén autor v nuje hned první kapitulu. Upozor uje na fakt, fle genocida zp sobila pokles gramotnosti arménského obyvatelstva a díky Sov tskému svazu se mohla gramotnost znovu rozvíjet. Autor v souladu s dobou dává najevo, fle Sov tský svaz p inesl pro Armény i ur itá pozitiva.

Nejd leflit j-í práci ze které jsem erpal byla kniha eské etnologky a armenistky Petry Ko-álové: *Stereotypní obrazy a etnické mýty: kulturní identita Arménie*, která vy-la v roce 2012. Tato eská autorka zde rozebírá stereotypy, symboly a mýty, jejichfl analýzou se snaflí nastítnit základní pílí e etnicity arménského národa a jeho kulturní identitu. Zmi uje zde dokonce i pojem šarménskostō neboli šarmenitaō, ímfl ozna uje identitu Armén v diaspo e. Arménskou diasporu r zn srovnává s flidovskou a eckou. Pí-e o kolektivní pam ti Armén , zd raz uje hlavní mýty, které jsou v ní zako en ny a n které demytologizuje. Za hlavní pílí arménské identity považuje arménskou apo-tolskou církev. Upozor uje na fakt, fle církev n kterých historických obdobích, kdy byly Arméni siln pod tlakem jiných národ a kultur, je zcela zachránila p ed asimilací. Získal jsem se zde základní informace o vzniku arménské

rací Armén . Velmi dopodrobna jsou zde rozebráni nep átelé
Arménské kolektivní pam ti. Tyto problémy jsem se snažil sám
pozorovat u Arménské komunity v R.

O arménských migrantech v R pojednává nap . diplomová práce Jaroslava Marou-ka z roku 2001 nazvaná *Armén-tí imigranti a jejich integrace do eské spole nosti*, dále pak dal-í diplomová práce Radky Klva ové z FSS MU, *Na cest za d stojným flivotem: motivy a strategie migrace Armén fljících v Brn* z roku 2006 nebo anglicky psaný láněk Sergeyeye Summlenyho z roku 2007, nazvaný *Czech Armenians: a small community with a strong potential*. Tyto práce jsou jifl v mnohém p esafleny. Nejenom fle arménských imigrant p íbívá, ale hlavn zde jifl funguje Arménská apo-tolská církev, která nedávno získala registraci.

Literatura o men-inách a migrantech v R

Jako základní ideální pom cku k problematice migrant bych považoval knihu Du-ana Drbohlava: *Migrace a (i)migranti v esku*. Autor zde rozebírá význam migrace pro na-i zemi po roce 1989, její vývoj, proces integrace cizinc do eské spole nosti a také vztah eské majority k cizinc m. Pí-e o hlavních dopadech migrace na eskou spole nost a ekonomiku a pozastavuje se nad problémem ekonomické krize v souvislosti s migranty v R. Víme, fle k velkému nár stu imigrant v esku do-lo po roce 1989. Drbohlav upozor uje, fle obzvlá- velký nár st nastal po roce 2000. Po et pracujících a podnikajících p ist hovalc se navý-il po roce 2004. Osobn m v této knize hodn zajímala problematika xenofobie. Najdeme zde analýzu kvantitativních výzkum otázky tolerance ech v i jiným národ m. Tolerantnost eské spole nosti se v posledních letech zvý-ila, ale li-í se podle typu migrace a délky pobytu. Více tolerantn j-í jsou e-i k imigrant m s dlouhodobým pobytem nefl s trvalým, ale celkov cht jí po cizincích aby se p ízp sobili jejich zvyklostem.¹ Autor také upozor uje na problém nelegální migrace v R a boje proti ní. A koli je eská republika považována za výraznou emigra ní zemi, v tomto textu se pí-e, fle tomu tak úpln zcela není.

D leflitou knihou pro m byla práce Miroslavy Rákoczyové a Roberta Trboly: *Sociální integrace p ist hovalc v eské republice z roku 2009*. Kniha je výsledkem práce výzkumného týmu slofleného z pracovník brn nského výzkumného centra na Fakult sociálních studií Masarykovy univerzity v Brn . Integrace podle autorky není jednoduchý proces, ale výslednicí spolup sobení díl ích mechanism v r zných oblastech sociálního

---

1) Drbohlav D. a kol.: *Migrace a (i)migranti v esku*, SLON, Praha 2010, str. 124.

trální, kulturní a identifika ní. Pro moji práci byla výchozí
ch ze zemí bývalého Sov tského svazu. Pí-e se zde, fle tyto
národy k nám p ícházejí také spí-e ze sociáln politických d vod , neř z ekonomických.
Nejv t-í proud kvalifikovaných migrant je z Ruska a z kavkazských republik. Arméni jsou
toho typickým p íkladem. Autorka uvádí, fle nejpouln j-í pracovní strategií migrant z
post sov tských zemí je získání zam stnanecké pozice. V tomto p ípad Arméni trochu
vybo ují, nebo spoust z nich vyhovuje spí-e voln j-í zam stnávání a rad ji vyhledávají post
podnikatele. N kte í sem p í-li práv za ú elem podnikání. Kniha mi pomohla i v
metodologickém sm ru, nebo je zde návod k tomu jak utvo it dotazník pro imigranty, mezi
kterými d láme terénní výzkum.

Dal-í zdroj o men-inách a migrantech je kniha Ivana Gabala: *Etnické men-iny ve st ední
Evrop* . Pí-e se zde spí-e o vztazích mezi echy a Slováky, N mci nebo národy z bývalé
Jugoslávie. Do mojí práce se v-ak p íhodná kapitola *Etnické klima eské spole nosti*. Autor
zde pí-e o tom, fle odmítavé stanovisko ech v í imigrant m v jejich zemi se zesiluje.
Upozor uje hlavn na to, fle eská spole nost spontánn p ípisuje cizinc m explozi
kriminality, kterou jsme pro-ili po roce 1990. eská spole nost je dnes spí-e standardn
postkomunisticky xenofobní a uzav ená neř regenerující své historické tradice a kulturní
ko eny multietnické spole nosti. Podle autorova výzkumu e-í cht jí po cizincích, aby se
p ízp sobili jejich zvyklostem. Xenofobie podle n ho mírn klesá, dominantní z stává
odmítání kulturní a etnické diferenciac e a výrazný akcent na homogenitu řivotních styl , v
emř se shoduje s Drbohlavem.

Metodologie

Základní pom ckou pro terénní výzkum byla kniha Miroslava Dismana: *Úvod do metod
spole enského výzkumu*. Osobn jsem pouřlval p edev-ím metody rozhovoru a pozorování. O
pozorování autor pí-e, fle ze v-ech metod nám poskytuje nejvy-í stupe objektivnosti. P esto
v-ak m fle dořít k subjektivnímu zkreslení skute nosti. Autor upozor uje na to, fle lidské
chování, které pozorujeme a máme zaznamenávat si musíme více í mén vylořit. Pozorování
by nem li v d t, fle je pozorujeme, proto fle pak se jejich chování v dom í nev dom zm ní.
V tom vidí Disman hlavní slabinu pozorování. V mém výzkumu v-ak tato metoda m la jen
drobnou dopl ující roli. Pozoroval jsem arménské d ti v jejich sobotní -kole a Armén na
arménské m-e.

Hlavním metodou terénního výzkumu byly rozhovory. Probíhaly od února do dubna
2013 a konaly se v t-inou v restauracích. M l jsem vřdy p edem p ípravené standardní
otázky, b hem rozhovoru jsem v-ak n které více rozvíjel a dopl oval dal-ími, které se u

Jednalo se tedy spíše o metodu nestandardizovaného rozhovoru. Nestandardizovaný rozhovor se neliší od standardizovaného rozhovoru, neboť ten musí být předem dobře připraven. Sled otázek, jejich formulace, vkládání dalších témat apod. je operativně připravováno zvláštním směrem se podmínkám každého jednotlivého rozhovoru.² Právě z tohoto důvodu je pro mě osobně tato nejideálnější metodou pro kvalitativní výzkum. Nestandardizovaný rozhovor se blíží přirozené interakci a tazatel tak z něj může více vytěžit. Standardizovaný rozhovor má spíše blíže k dotazníkovému šetření a je vhodný pro výzkum kvantitativní. Dále Dismán upozorňuje na to, že bychom měli jak ve standardizovaném, tak v nestandardizovaném rozhovoru dát dotazovanému prostor aby se rozhovořil. Sám jsem se proto snažil pokládat spíše otevřené otázky. Dismán hlavně nedoporučuje na začátku rozhovoru pokládat otázky s odpověďmi šano a ne. U Armén nebyl příliš velký problém se rozhovořit, dosti často je i zajímavá samotná moje práce. Dismán také nedoporučuje besedy s větší skupinou lidí. Toho jsem se snažil vyvarovat, protože jedinec může svými názory jednoduše ovlivnit ostatní přítomné kolegy, kteří mají odpovídat na stejné otázky. Maximální počet lidí, se kterými jsem vedl rozhovor byly dva, a to pouze jednou kdy jsem vedl rozhovor s manželským párem.

Metody dotazníku jsem použil i menším výzkumu pro poslední kapitulu této práce, povdomíech o Arménii. V tomto případě jsem volně rozdával lidem jednoduché dotazníky, protože mi šlo pouze o to, zjistit jaké mají základy mínění o Arménech. Lidem kteří přicházejí s Armény do kontaktu jsem potom dal více otázek.

---

2) Dismán M., *Úvod do metod společenského výzkumu*, Státní pedagogické nakladatelství Praha 1966, str. 72.

2. Etnogeneze a stru ná historie arménského národa

Pojmem Arménie se v sou asnosti rozumí malá zem o rozloze 29 743 km² v jihozápadní Asii, hrani ící s Gruzií, Ázerbájdžánem, Íránem a Tureckem. P vodn se v-ak jednalo o mnohem v t-í území, které má velmi bohatou historii. Práv o tom pojednává tato kapitola. Arménská republika leží v poho í zvaném Arménská vyso ína, ale p vodn Arméni obývali celé jihovýchodní Turecko, oblast která je dnes osídlena p eváfln Kurdy a Turky. Rozsah území obývaného Armény se b hem historie zna n m nil. Jednalo se o jednu z nejstar-ích oblastí na sv t , kde se rozvíjel zem d lský zp sob flivota. Sou asná arménská republika má 3 215 800 obyvatel, z toho 97,1 % tvo í Arméni, 1,3 % Kurdové a 0,5% Rusové.

Prvním státním celkem, který v této oblasti existoval, byla í-e Urartu v letech 860 p . n. l. afl 585 p . n. l. Jednalo se o jeden z nejmocn j-ích státních celk tehdej-ího sv ta, který nakonec podlehl nájezd m Skyt , Kimmer a Méd . asto se m fleme setkat s tvrzením, fle se jednalo o arménské království. V t-ína Armén se sama definuje jako p ímí potomci tohoto impéria. Jinde se naopak m fleme do íst, fle Arméni vyst ídali Urartejce na postu nejmocn j-ího národa v oblasti východní Anatólie a Kavkazu. Následn se p esv d íme o tom, fle ob tato tvrzení lze považovat za pravdivá. Arménský národ se z ejm zformoval z r znorodých skupin. Etnogeneze Armén prob hla v oblasti dne-ního východního Turecka u solného jezera Van, íli v místech kde se nacházelo Urartu.

Jeden z prvních známých kmen který zde flil se nazýval Hajasa. Dochovaných zmínek o n m v-ak máme jen velmi málo, krátce se o n m hovo í v chetitských záznamech. Moflná nep íli- známé pojmenování Hajasa, je pro nás velmi d leflité. Práv tak toti fl nazývali Arméni sami sebe.³ Název v-ak m fle být odvozen také od jejich mýtického ná elníka šHajkaö. Ten znamená pro Armény n co jako bojovník Orion pro eky. M l být jedním z potomk Noema, jeho fl archa podle legendy p ístála na ho e Ararat. Tato hora se tak stala národním symbolem Arménie. Podle mýtické teorie Arméni p ekro íli pod jeho velením Eufrat a dobyli údolí kolem eky Jerasch. Národ šHaiö obsazoval zbytky Urartu a zastavila je afl invaze Méd a Per-an , kte í je podrobili íránské nadvlád .⁴ Název Arménie pou fllyvaly jiné národy, p edev-ím Aramejci, od kterých ho p evzali Per-ané a poté í ekové. Odvozen m fle být od prvního krále Urartu, který se podle asyrských klínových nápis jmenoval Arame.

První zmínky o Arménii máme od Achaimenovského krále Persie, Dareia, který o zemi

3) Redgateová, E.: *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003, str. 37

4) Ĥaginjan, V.: *D jiny Arménie od po átku afl do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001 str. 16.

mínku o Arménech nám p iná-í Dáreiov sou asník Hekataios
stech hodn cestoval mezi lety 515 a 500 p .n.l. a poznal
Dareiovu í-i v celém rozsahu. Dv Hekataiova díla se dochovala jako zlomky citované v
pozd j-ích spisech.⁵ Tyto spisy se v-ak týkají Urartského království. Tř pán Byzantský
poznámenal ve svých spisech popisu zem , fle Arméni sídlí jifln od Chalyb , na
jihovýchodním pob eflí erného mo e.

Zvlá-tností je jazyk Armén . Armén-tina pat í mezi indoevropské jazyky, cofl je v této
oblasti tém ojedín lé. Jazyk Urartu pat í do churirtske rodiny, cofl by znamenalo, fle Arméni
nemají s Urartejci lingvisticky nic spole ného. Spekuluje se, Arméni p i-li do území, které
povaflují za svou pravlast, tj. oblast kolem jezera Van, ze západu. Existuje i teorie, fle Arméni
mohou být potomky Frýgie.⁶ K Frýg m⁷ p ipodob ovali Armény ekové, na jejich moflnou
p íbuznost upozornil významný ecký historik Herodotos. Nabízí se nám hypotéza, fle Arméni
p i-li do historického území Arménie v 7. stol. p .n.l. jako potomci zanikající Frýfské í-e,
která padla v p íblifln stejné dob jako Urartu, kdyfl podlehl nájezd m Skyt , Kimmer a
Méd . Ov-em lingvisté tuto souvislost vyvracejí. Nep ípou-t jí, fle by Armén-tina mohla být
odvozena od Frýfl-tiny. Postavení armén-tiny, je v-ak sporné. Kdysi byla považována za e
pat ící íránskému kmenu. Potom N mec Herman Hübschman poukázal na její samostatnost a
relativní izolovanost, ale v celé této otázce je je-t mnoho nejasného.⁸

Prvním kmenem který hovo il tzv. protoarmén-tinou byli Mu-kové.⁹ Ti se kolem roku
1165 p .n.l. usadili mezi severním Taurem a Sasúnskými horami a mohli bychom je
povaflovat za hlavní lánek ve vývoji arménského národa. Chceme-li považovat za základní
identitu národa jazyk, nejstar-ími prap edky Armén by tedy byli Mu-kové, kmen pocházející
z Malé Asie, p vodn z její západní ásti. Tento kmen navíc spojuje s Armény dal-í
významný antický d jepisec Strabón.¹⁰ Postupovali dále na východ, kde se mohli mísit s
Urartejci, jejichfl í-e práv zanikala. Mu-kové jsou patrn Thrácko-Frýfského p vodu.
Thrákie leflí na jiflním Balkán , cofl nasv d uje tomu, fle prap vodní ko eny Armén bychom
mohli hledat afl v Evrop . Arméni tak mohou mít spole né ko eny jak s Frýgy, tak s Urartejci.
Urartskou í-i m fleme považovat za ást arménské historie, ale sv j p vod mají Arméni
jinde. Moflná nám stále z stává nedo e-ená otázka vzniku vlastního pojmenování Armén ,

5) Redgateová, E.: 2003, *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003, str. 14.

6) Tamtéfl, str. 30.

7) Frýgové byli jedním z tzv. mo ských národ , které byly ve 12. stol. p.n.l. vytla eni z balkánu a postupovali
dále na jih, do Malé Asie, kde se usadili v její západní ásti na území které d íve pat ilo chetit m. Centrem í-e
bylo m sto Gorgion.

8) Brentjes, B.: *Arménie: t i tisíce let d jin a kultury*, Praha, Vy-ehrad, 1976 str. 44.

9) Redgateová, E.: 2003, *Arméni*, Lidové noviny, Praha 200, 3 str. 28.

10) Tamtéfl, str. 19.

výklad říká, že název šHajkhō je odvozen od urartského

.¹¹ Chetity totiž Asyáné a Urartejci nazývali obyvatele v-ech

syrsko-chetitských států po rozpadu chetitské říše. Mezi n patří i armenojazyčná populace.

Od kdy lze datovat historii samotné Arménie je trochu spornou otázkou. Některí historici uvádí jako první arménské království Urartu, ale nejstarší arménský historik Movses Chorenaci je jiného názoru. Jako prvního arménské krále uvádí vojevůdce Parjura, který v roce 612 se svým vojskem pomáhá Médům ke zničení Asýrie a je za to korunován prvním arménským králem.¹² Touto událostí končí první etapa zrození arménské národy a začíná druhá a závěrečná etapa volného šíření arménsky mluvících obyvatel po území Arménské pohoří. V té době již neexistuje Urartu a Arméni tak zde vytvářejí pevnost. Jedním z nejmocnějších států starého východu byla v té době Achajmenovská Persie. Arménie ztratila načas nezávislost a stala se její provincií. V roce 331 př.n.l. je Achajmenovská Persie poražena Alexandrem Makedonským a část Arménie zvaná Malý hajk se dostala do Alexandrova področí. Zbytek území zvaný Velká Arménie stal načas nezávislou zemí.

Velkého rozkvětu dosáhla Arménie na přelomu letopočtu za vlády krále Tigrana II. Jeho vojska se dostala na západ až do Kapadokie a Killikie a na východ až do Atrpatkanu, území dnešního Ázerbájdžánu. Po dobytí Killikie se Arménie stala prvním sousedem římské říše. Se Římany zprvu Arméni také bojovali, ale Tigranovi se povedlo vyjednat přímířie a v období vlády triumvirátu totiž císaři, Julia Caesara, Pompeia a Krassa, pomáhají Arméni tímto jmenovanému v boji proti Parthům. V politické válce mezi Pompeiem a Caesarem bojují Arméni na straně Pompeia. Po nástupu císaře Antonia spolupráce s Armény kolísá a dostávají se tak s Římany znovu na válečnou stezku. Římané se jeden načas snažili vytvořit z Arménie další provincii své říše. Arménům se zprvu dařilo vzdorovat, ale další ránou pro ně byli Peršané. Ti cítili nebezpečí ze strany Říma a tak útočí na Arménii a bojují s ní ve čtyřech letech persko-arménské válce. Nyní se Arméni snaží vyjednat s Římem, ale o svou samostatnost stejně přicházejí. V roce 387 je Arménie rozdělena mezi Persii a Řím a načas tak ztrácí svoji nezávislost. Persii a Římu museli odvádět dan, ale měli částečnou autonomii. Arménská kultura byla značně ovlivněna kulturou perskou.

etné války otevřely také cestu novému náboženství ókesanství. Arméni byly vbec prvním národem, který jej přijal a to v roce 301. Král Trdat III. vyhlásil ókesanství oficiálním státním náboženstvím a jiné náboženství zakázal. V letech 53-428 vládla v Arménii dynastie Arakovců a stát poměrně vzkvětal. Vzniká Arménská apoštolská církev, jejíž hlavou je

11) Redgateová, 2003, *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003, str.37.

12) Мэджинян, В.:2001, *Джйнь Армэние од по-átku аф до року 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha, str. 18.

řel E miadzinský chrám, který je dodnes sídlem Katolíkose. ení pohanských chrámů a zakládal k es anské katedrály.¹³

Nedlouho po přijetí k es anství vynalezl arménský u enec Mesrop Ma-toc vlastní arménské písmo, které se stalo dal-ím d ležitým pilí em jejich identity a pomohlo jim ubránit se asimilaci.

K es anská víra se stala hlavním faktorem p í formování a uchovávání arménské identity. Arménská apo-tolská církev m la n kolik zásadních odli-ností. Nap . na rozdíl od byzantské církve neuznávala Chalkedonský koncil, jehož vyznání víry bylo její oficiální doktrínou. Zvlá-tností je také fakt, že na rozdíl od západní církve se u Arménů nachází velmi málo domů pro řeny. Podle dochovaných sochařských projevů se Arméni také méně zabývaly obrazem posledního soudu. U Arménské církve z ejm nebylo třeba stát se jepti-kou i mnichem k tomu aby lov k dosáhl absolutní spásy. Rovněž nehledli na královský a otařitý aspekt Krista a namísto toho zdrazovali, že Kristus je vždy přítomný. Podle freskového zobrazení Geneze v Althamaru si Arménská církev vysvětluje boha jako více milosrdného a nikoliv vzdáleného a přísného. Podle svědectví arménských historiků také Arméni neokládali tolik nadpřirozených zásahů do událostí, v emfili se více podobají svým muslimským sousedům.¹⁴

Boje v Arménii však nadále pokračovaly. Arméni podnikali povstání proti římu a Peršanům, protože stále usilovali o svou autonomii. A koliv Arméni bojovali po boku Peršanů proti Hunům tak s nimi měli také problémy. V roce 449 byli nuceni aby se vzdali k es anství. Arménům se to nelíbilo, povstali a v té době válce, kde jim pomáhali i Gruzínci, si vybojovali autonomii a náboženskou svobodu. Velice významnou událostí v tomto období byla bitva u Avajaru proti Peršanům, která neskončila jasným vítězstvím Arménů, ale pomohla jim k romanizaci jejich identity. V 5. století také dochází k velkému rozvoji arménské literatury a architektury. Arméni toto období nazývají zlatým věkem.

V 7. století znamenají další hrozbu pro Arménii Arabové. Tito od roku 634 úspěšně vynikali v bojích proti Persii, po jejímž dobytí se jim otevřela cesta na sever. Podnikli celkem tři tažení na Arménii. Při třetím tažení v roce 650 se dostali až do současného hlavního města Arménie, Jerevanu. Arabové nakonec ovládli Arménii, ale nepodařilo se jim rozbourat arménskou vojenskou sílu a velitelskou strukturu. Touto dobou se Arabská Chalífská říše stává nejmnějším v přední Asii. Východní část Arménie, která dříve patřila pod Persii, se dostává do jejího područí, ale povede se jí vyjednat podmínky vnitřní nezávislosti. Arabové je

13) Brentjes, B.: Arménie : tři tisíce let dějin a kultury, Praha, Vyděhrad 1976, str. 78.

14) Redgateová, E.: 2003, *Arménie*, Praha, Lidové noviny, str. 30.

ani a Arméni proti nim vedli etná povstání. Arabové také. Spousta Armén emigrovalo do byzantské ásti. Na míst emigruv-ích arménských knířat vznikaly arabské emiráty.

Ani Byzanci, ani Arab m se stále neda ilo si Arménii zcela podrobit. V roce 886 se Arméni do kali uznání Království A-ota Bargratuniho ze strany Arab i Byzantik . V Arménii je po dlouhé dob obnoveno království a A-ot se snaří vytvo it nový nezávislý arménský stát. Hlavním m stem byl Kars, pozd ji se p esunulo do Ani, které se stalo hlavním místem rozvoje arménské kultury. Boje s Araby v-ak neutichly a A-otovi potomci s nimi i nadále vál í. Arméni si v-ak b hem st edov ku udrřeli nezávislost, kterou naru-ili afl nájezdy bojovných Seldřuckých Turk v 11. století. Ti zcela ovládli Arménii a bojovali i dál proti Byzanci. Byli to ti, kte í p inesli na Malou Asii islám. N které arménské k es anské kostely si Seldřukové p estav li na me-ity. Arméni v-ak na-li spojení u svých soused Gruzínc , jejíř království dosahovali ve 12. stol za vlády královny Tamar vrcholu.¹⁵ B hem 12. a 13. století se jim poda ilo společ nými silami získat zpátky n které emiráty severní Arménie. Království Vanand, Ani-Třak, Ta-ir-Dzoraget a bývalé království Sjuniku sice pat ilo pod Gruzii, ale získali vysoký stupe autonomie a rozsáhlou samostatnost.¹⁶ V tomto období se obnovuje země d lství, obchod i rozvoj m st. Na konci 11. století také vzniklo na východním pob effi St edozemního mo e v Malé Asii Arménské Killikijské království, které existovalo p ibliřn 300 let. Jednalo se o bohatou zemi, která udrřovala styky se svými latinskými sousedy a razila vlastní mince. V této oblasti se také v roce 1087 objevili k iřáci, kte í zde vytvo ili men-í k es anský stát Edessa a stali se spojenci Killikijské Arménie.¹⁷

T řkou ránu znamenal pro Arménii vpád Mongol . Jejich zp sob dobývání byl mnohem hor-í a ni iv j-í neř ten Seldřuckých, od kterého neuplynulo mnoho asu. Mongolové zam ili hlavní úder na jejich hlavní m sto Ani, které naprosto zni ili, obyvatelstvo popravili a dnes na jeho míst najdeme jen pouhé ruiny. Ve 13. století Mongolové ovládli celou Arménii a P ední Asii. Spousta arménských oblastí zcela zpustla.¹⁸ Mongolové porazili i Seldřucké Turky a ovládli tak území, které byli dosud ovládané jimi. N které velké arménské rody v-ak mongolskou invazi p effily a udrřely si sv j majetek.

lenové n kterých z nich se s Mongoly spojily s atky, snařili se s nimi i administrativn spolupracovat. Darovali církvi p du mofná proto, aby ji nezabrali Mongolové. Kilíkíe mongolský nájezd zcela p effila. Bylo uzav eno kilíkíjsko-mongolské spojení a kilíkíjská

15) Třginjan, V.:2001, *D jiny Arménie od po átku afl do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha, str. 54.

16) Tamtéř, str. 55.

17) Redgateová, E.: *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003, str. 265.

18) Třginjan, V.: *D jiny Arménie od po átku afl do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001, str. 58.

a afl roku 1375 Mamlúky.¹⁹ Z mongolské invaze se Arménie
Spousta Armén emigrovalo a vytvářela se tak arménská
diaspora.

V 15. století vzniká v Malé Asii Osmanská říše a západní Arménie se v 16. stol. dostává pod její nadvládu.²⁰ Východní Arménie připadla Persii. Arméni v Osmanské říši měli stejn jako dříve zde flující nemuslimské národy své millety, které se řídily svým vlastním právem, jejich členové byli poslušní svých p edák . Arménie měla i svůj patriarchát v Konstantinopoli (dnešním Istanbulu). Západní Arménie byla v konfliktu s muslimskými Kurdy, v i nimfl nenacházely zastání od Turk . Persie skýtala Armén m po ur itou dobu naopak dobré vyhlídky. Arménským obchodník m sv ěla obchod s hedvábím a organizovací obchodní síť , která zasahovala afl do západní Evropy, Skandinávie a Indie a mnozí na tomto zbohatli. Ovšem na počátku 18. století nasadila Persie Armén m vysoké dan , což vyvolalo další vlnu migrace, mnozí obchodníci se usadili v Indii, kde se jim da ilo. V roce 1722 zasáhla perskou Arménii invaze Petra Velikého a povstání gruzínského Arména Davida Beka, který vyhlásil své vlastní knířectví. Byl však brzy poražen Turky a v roce 1724 bylo perské území rozd ěleno mezi Rusko a Turecko. Persie se však definitivně stáhla z Arménie afl v roce 1828.

Do 19. stol vstoupila Arménie s pov stí šloajální komunity. Snáflili se prosazovat své zájmy a získat vyší svobodu na Turecku. Arménská populace byla rozd ělena na dv ě výrazné komunity a to na ruskou a tureckou. Etnické jádro z stávalo ve své staré vlasti, připadn z ekonomických d vod emigrovalo do Istanbulu.²¹ Toto období Arméni nazývají národní obrození. Ruské Arménii se da ilo rozvíjet jejich kulturu, vzd ělání a arménský intelektuální flivot se nacházel v obrození, vznikala nová východoarménská literatura.²² Turecká část Arménie byla známá pod názvem Západní Arménie. Na která západoarménská m sta, nap . Erzurum a Van v této době prosperovala. Arméni snili o konstitu ních reformách a o celkovém zlepšení podmínek na východ . Něho takového se však nedo kali a v následujícím století p i-lo naopak to nejhorší, co kdy Arméni zaflili. Turecký režim Armény stále více utiskoval, klesal význam jejich církve, Turci podporovali Kurdy v jejich loupeřlivých nájezdech na Armény. V tomto období však také vznikala arménská revolu ní hnutí, která byla ale potla ěna ze strany Ruska i Turecka.

Turecké utla ování Armén p ěrostlo v genocidu, která se zapsala do d ějin jako jedna s t ěch nejv tších. Turecko bylo p ěd 1. sv tovou válkou v d sledku ztráty afrických drflav

19) Redgateová, E.: *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003, str. 272.

20) Tamtéfl, str. 274.

21) Kořalová P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty: kulturní identita Arménie*, Praha, 2012 str. 184.

22) Brentjes, B.: *Arménie : t i tisíc let d ějin a kultury* , Praha, Vyěhrad, 1976, str. 145.

...ou n kolik válek a jejich armáda byla oslabena. Na konci 19. století byl vytvořen osmanský systém, který nedokázal řešit problémy zdejší multietnické společnosti. V roce 1907 se v Turecku dostala k moci strana Mladoturk, která se snažila odstranit ze země všechnu nemuslimskou etniku. Sultán Abdulhamid naplánoval a nařídil protiarménské masakry a první velkou pogromu připravili Turci v roce 1909, kdy bylo v Kilikii pobito 30 000 Arménů. Zanedlouho vstoupilo Turecko do 1. světové války a Arménie měla bojovat na jeho straně. V kruté zimě bojovali na arménské náhorní rovině s Turky proti Rusům a nakonec špatné strategii prohráli. Tato událost bývá někdy vykládána tak, že Turci svou porážku sváděli na Armény aby měli další záminku k jejich vyvraždění.²³ Dále tak pokračovaly obrovské pogromy, Mladoturci se snažili zničit všechny Armény starší 45 let a podnikali deportace. Pogromy se šly hlavně v letech 1915-1918, kdy zahynulo cca jeden až jeden a půl milionu Arménů. Kurdové, kteří jsou dnes Turky utlačováni, jim v této době naopak sloužili jako pomocníci, nebo tvořili tzv. Hamidské jízdy, oddíly které měly masakrovat Armény. Arménie fládala o pomoc západ, který je vyslyšel, ale téměř vůbec jim nepomohl. V tomto případě pro ně bylo zřejmě nevýhodou, že se hlásili k vlastní církvi což je od západu oddělovalo. Turecko dodnes nechce genocidu oficiálně přiznat, což mu komplikuje přistoupení do EU.

V roce 1918 obsadili Turci pevnost Sardarapat a podstatně tak ohrozili Jerevan. Arménie se však dokázala ubránit a vyhrála. Dne 28.5.1918 byla vyhlášena samostatná republika Arménie. Avšak ne nadlouho. Turci obnovili invazi a vznikla tak další vlna útoků, které však skončily porážkou Arménů, čímž byli zcela doraženi.²⁴ V zemi nastala anarchie, ehoři využívali bolševici, kteří vytvořili svou stranu, která se posléze ujala vlády. Arménii nezbylo nic jiného, než se připojit k SSSR. Oficiálně se tak stalo 30. prosince 1922. Karskou mírovou smlouvou byly Arménii vytyčeny nyní její hranice, které vymezily flivotní základnu arménskéhó národa pod ochranou Sovetského svazu, která fungovala až do roku 1991.²⁵

Nezávislá Arménská republika byla vyhlášena na základě referenda 21.9.1991. Po rozpadu SSSR se nezávislost Arménie stala skutečným faktem. Dne 3.3. 1992 vstoupila do OSN.²⁶ Její zátky v 90. letech však byly boulivé, nebo situace v systému nebyla tak jednoduchá. Největším konfliktem v tomto období byla válka s Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach. O toto území usilovali Arménie i Ázerbájdžán. Po rozhodnutí SSSR připadlo území Ázerům, přesto že zde 93 % obyvatelstva představovali Arméni. Od 60. let sílila mezi

23) Higinjan, V.: *D jiny Arménie od počátku až do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2001, str. 107.

24) Tamtéž, str. 110.

25) Brentjes, B.: *Arménie : tisíc let dějin a kultury*, Praha, Vyděhrad, 1976, str. 44.

26) Higinjan, V.: *D jiny Arménie od počátku až do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha, 2001 str. 161.

nebo se cítili diskriminováni. Nevraflivost mezi nimi a v ozbrojený konflikt, který vypukl masivní deportací Armén v roce 1988. Ve stejném roce postihlo Arménii také zemětřesení. V letech 1992-1994 se konflikt vyostřil v otevřenou válku o Náhorní Karabach, která se dotkla i civilního obyvatelstva. Na konci konfliktu Arméni ovládli Náhorní Karabach i Laínský koridor, který enklávu odděluje od Arménie. Celý konflikt si vyžádal cca 17 500 mrtvých na arménské a 25 500 na ázerbájdžánské straně. V současnosti je Karabach osídlen Armény, nezávislý na Ázerbájdžánu, avšak řádnou zemí neuznán jako nezávislý stát.

Arménie se nyní nachází v nepříliš ideální ekonomické situaci. Hlavním problémem je nezaměstnanost. Země se musela vzpamatovávat z konfliktu v Náhorním Karabachu, i ze zemětřesení v roce 1988. I po válce o Karabach provázely země nepokoje, v roce 1999 byl při zasedání parlamentu zavražděn premiér. Všechny tyto skutečnosti přiměly velkou část Arménů emigrovat a rozšířily se tak jejich komunity ve světě. V tuzemsku Arménů tvoří komunitu v ČR, která přibývala také v tomto období.

a vznik Arménské diaspory

ednou z nejv tších na sv t , z ejm druhá nejv tí po fildovské diaspo e. Arméni migrovali mnohokráte v historii. Zatímco v samotné Arménské republice flíjí pouhé 3 miliony obyvatel, ve sv t flíje na 6 milion Armén . Nejv tí diasporu najdeme v Rusku, kde podle odhad flíje p es 2 miliony Armén . Za ním následuje USA, kde se také nachází nejv tí arménská komunita, konkrétn v Los Angeles. T etí, nejv tí a zárove hodn významná, arménská komunita v Evrop se nachází ve Francii, kde flíje kolem p 1 milionu Armén .²⁷

K prvním přesunům arménské populace ze staré vlasti ve východní Anatolii a severní Mezopotámii začalo sporadicky docházet už v 7. století n. l. V 10. stol. se objevují početnější migrace Arménů z východní Anatólie do Kapadocie v souvislosti s byzantským pokusem o centralizaci a zabezpečení své východní hranice. Masové přesuny arménskému obyvatelstvu nastávaly vždy po jednotlivých katastrofách. V Evropě najdeme velmi starou arménskou komunitu na Ukrajině. Zde se první objevují arménští obchodníci již v 10. století v době Kyjevské Rusi. V téže době Arménů se zde usadil i velká migrační vlna kvůli seldžucké a mongolské invazi, která nastala ve 12. století. Po vzoru katedrály ve státech hlavním městem Arménie Ani, které vyplenili Mongolové, byl ve Lvově v roce 1370 postaven arménský kostel, který byl v 17. stol. rozšířen na katedrálu, která je nejvýznamnější arménskou stavbou ve východní Evropě. Za svého jedinečného vzhledu díky hlavním postavám v letech 1908-1927.

Arménská diaspora existovala již ve středověku. Ke vzniku náboženské diaspory došlo, když ve vrcholném středověku v 10. a 11. století. Jejím jádrem byl Přední východ a potažmo celé východní Středomoří. Velké arménské komunity se nacházely v Syrských a Libanonských městech. Dále existovaly komunity také v Iráku, Íránu i v Egyptu. V zemích Předního východu mají i dnes arménské komunity své místo. Hlavními atributy klasických archetypálních náboženských diaspor jsou kromě náboženství také posvátný jazyk s vlastní abecedou a historická pravlast. Arménskou zemi zaslíbenou byla země Nairi, což představuje území mezi jezery Van, Sewan a Urmija. Významnou roli při formování středověké arménské diaspory sehráli arménští obchodníci. Ti se ve vrcholném středověku usazovali na významných obchodních křižovatkách tehdejšího světa, především de facto kopírovali starší cestovní itineráře egejských i říčkových kupců.²⁸ Z Istanbulu se vydávali přes balkánské země do Přední a východní Evropy, kde vytvořili významné středověké kupecké komunity v Rumunsku, Polsku a na Ukrajině. Arménští obchodníci mají dlouhou souvislost i

27) Ko-álová, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 184.

28) Tamtéfl, str. 201.

Deodatus Dajamán otevřel v roce 1714 první kavárnu v dom

Proud vystřihoval se zintenzivoval v 17. a 18. stol. a maxima dosáhl ve století devatenáctém v období pogromů za vlády sultána Abdulhamida II. Kvůli turecké genocidě v letech 1915-1918 došlo k největšímu útoku Arménů ze země. Tak vznikla novodobá, neboli moderní diaspora. Způsobná dvoumilionové minority v Osmanské říši stalo jen několik set tisíc obyvatel, kteří se uchýlili na Kavkaz. Příslušníci nové diaspory se dokázali dobře adaptovat na nové prostředí.²⁹ V diasporách bývá ústřední institucí Arménská apoštolská církev, skrze kterou jsou Arméni propojeni. V průběhu 20. stol. docházelo v diaspoře k asimilačním tendencím. Ve Francii byla arménská menšina značně sekularizovaná.³⁰ Jazyk byl předáván až do třetí generace, ve čtvrté už jen minimálně a výrazně se snížil po etendogamních sátek. Zajímavé je, že ve třetí a čtvrté generaci však došlo k reaktivaci identity. Některé příslušníky této generace začali navštěvovat kursy arménského jazyka, arménských tanců a zpěvu.³¹

Arménskou diasporu drží nejvíce pohromadě boj za uznání arménské genocidy a také atraktivita přihlášení se k arménskému původu, zjevné v případech, kdy potomci ze smíšených manželství. Vztahy mezi Tureckem a Arménií jsou stále napjaté, přestože oba státy spolu v roce 2009 podepsaly dohodu o obnovení diplomatických vztahů. Některé Arméni proti tomu protestují, protože chtějí, aby Turci nejprve přiznali genocidu. Ti stále tvrdí, že Arméni vyvražděni v letech 1915-1918 byli oběmi války, nikoliv genocidy. Diaspora silně spolupracuje s Arménskou republikou. Dokonce zde existuje i ministerstvo pro diasporu. Díky podpoře diaspory Arménie de facto vyhrála válku s Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach, i když spor o toto území stále není úplně dořešen.

Mezi mými informátory najdeme také jednoho Arména z diaspory. Je jím dirigent studentského sboru Karlovy Univerzity Haig Utidjan, který se narodil na Kypru a následně žil v Anglii. Do ČR se dostal díky nabídce státní Jihovo Bohlávka, ředitele české filharmonie. Říká, že být Arménem v diaspoře znamená něco navíc k jeho národnosti. *Še to podobného jako být echem s fildovským p vodem. Neznamená to, že lov k je n jak mén cenný britský ob an. Mít arménský p vod je n co jako privilegium, dal-í d di ný dodate ný darō(H.U.).*³²

29) Kořálová, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 188.

30) Klvařová, R.: *Na cestě za dle stojným životem: motivy a strategie migrace Arménů žijících v Brně*, diplomová práce, FSS MU, 2006, str. 69.

31) Kořálová, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 189.

32) H.U. mufl, dirigent, 47 let, Nikosie.

komunita v české republice

R bychom mohli označit za poměrně mladou, ve srovnání s komunitami Arménů v jiných zemích. Po etnicky je sice malá, ale silně se rozvíjí. Sergey Summlený ve svém článku z roku 2007 o arménské komunitě píše jako o typicky se rozvíjející komunitě v rámci imigrantů v ČR.³³ Kromě dávných arménských obchodníků se zde první Arméni objevili v roce 1910. V té době v Praze Armén Artin Aslanyan založil manufakturu koberců. Ve dvacátých letech studovalo na českých univerzitách kolem 50-ti arménských studentů. Některé Armény, kteří sem přišli ve 20. letech, mělo v té době za manželky Češky a Rusové je v 50. letech posílali a odsunuli na Sibiř. Tyto migrace jsou zcela oddělenou epizodou v rámci arménské komunity v ČR. Hlavní příliv imigrantů nastal po roce 1990.³⁴

Podle nejnovějších údajů českého statistického úřadu bylo k 31.1. 2012 v české republice oficiálně zaevidováno 2094 Arménů, z toho 974 žen. 69 Arménů zde bylo na azylu.³⁵ Etnických Arménů je zde však mnohem více. Mnoho z nich uflíhá české občanství a dále jsou zde také Arméni, kteří mají občanství jiného státu než Arménie.³⁶ Občanská a etnická identita Arménů se liší, cítí se být Armény i přesto, že přijmou jiné občanství. Zřejmě zde také pobývá mnoho Arménů ilegálně. Podle duchovního otce Arménské apoštolské církve zde žije celkem kolem sedmi tisíc Arménů. Podle jiných odhadů jich zde může být celkem až 12 000.³⁷ Každopádně se jedná o nejpočetnější neslovanské etnikum ze zemí bývalého SSSR v Česku. Nejvíce Arménů žije v Praze (80% z celé komunity), potom v Brně a teprve nejmenší komunitu najdeme v Severozápadním českém kraji a na Vysočině.

Arménští imigranti jsou také charakterističtí svou neobyčejnou ekonomickou integrací. V téžina Arménů provozuje vlastní živnosti, což bývají různé maloobchody a pouze polovina zaměstnaných Arménů pracuje pro české společnosti, buďto pracují pro zahraniční společnosti nebo pro formálně české společnosti s převládajícím arménským vedením.³⁸

U imigrantských komunit ze zemí bývalého SSSR je specifickým problémem klientelismus. Podle Summleného se s ním setkáme i u Arménů. V též problém této komunity je však spíše vysoké procento porušení imigračních zákonů, které je u Arménů v též, než u

33) Summlený, S.: *Czech Armenians: a small community with a strong potential*, 21-st century, 2007, str. 77.

34) <http://www.noravank.am/eng/articles/detail.php?ELEMENT_ID=6841> [16.5. 2013].

35) český statistický úřad: *Cizinci v české republice*, str. 32.

36) Odhadoval bych, že zde může pobývat vysoký počet žruských Arménů, tedy Arménů, kteří přišli do ČR pobývali v Rusku a přijali tam ruské občanství.

37) <http://en.wikipedia.org/wiki/Armenians_in_the_Czech_Republic#cite_note-Zenian-1> [20.5.2013].

38) Summlený, S.: *Czech Armenians: a small community with a strong potential*, 21-st century, 2007, str. 78.

Armén v ČR je podle statistiky SÚ poměrně vysoká. V průměru je 12 obřadováno, 20 jich bylo ve zkráceném řízení, 20 jich bylo navrženo k potrestání a 26 odsouzeno. Z Asijských zemí jsou tak na 4. místě.⁴⁰ Přitom v Arménii bylo zachyceno poměrně nelegálním překročením hranic.

Mojí respondenti se tomuto tématu snažili spíše vyhýbat, ale někteří přiznávali, že o problémech v díle těchto lidí mluvili jako o těch, kteří dělají jejich národu ostudu. *ŠMezi v-emi národy bývalého SSSR je roz-í ena mafie. Tito nep řjemní lidé d lají ostudu, stejné to m fle být i s echama, také slýchávám, fle e-i v Thajsku byli zadrženi kv li drogám* (A.A.).⁴¹ Respondent pocházející z diaspory přiznával, že celá tato skutečnost ho odrazuje od navazování vztahů se zdejší komunitou.

4.1. Pov domí Arménii o hostitelské zemi před emigrací

Summleny přibližně, že arménští imigranti, kteří přicházejí do České republiky, na rozdíl od těch, kteří jdou do USA a do Francie, tuto zemi znají. To se potvrdilo i přímým výzkumem. Spousta respondentů tvrdila, že o České republice, potažmo Československu v děle poměrně hodně. Někteří ušli byli v tehdejší Československu poprvé jako turisté a moc se jim v této zemi líbilo, což bylo i jedním z důvodů, proč si tuto zemi vybrali jako cílovou destinaci jejich migrace. Vztah z nich vyrostla v Sovětském svazu, kde se o Československu jako o spojenci hodně mluvilo ve škole. Jeden z respondentů přiznával, že to v něm vytvářelo až trochu naivní představu. *šU m to byl takový pocit, fle to eskoslovensko je luxusní zem , kdyfl my byli malí. Pak kdyfl ufl byly velký, tak to je jiný, je internet, televize, znáte to, ud lali jsme reálnou představu o té zemi* (A.B.).⁴²

V hodinách dějepisu přý slýchali o Československu hlavně v souvislosti s 2. světovou válkou, pamatovali si postavení této země ve válce. Někteří respondenti, u kterých bych to osobně přišel, neekal, mi vyjmenovali i některé historické osobnosti spojené s naší zemí, jejichž jména si přý také pamatují ze školních lavic. Několikrát zaznělo jméno Sv. Václav, dále Karel IV., jeden člověk dokonce zmínil i Jana Husa a Jana Fiblíka z Trocnova. Paradoxem je, že zrovna tento člověk o aktuálním stavu České republiky, v době kdy se měla stát jeho novou zemí, nevěděl téměř nic. Uvedl, že o jeho emigraci ze sociálně politických důvodů se

39) Tamtéž, str. 80.

40) Český statistický úřad: *Cizinci v České republice*, str. 172.

41) A.A. 28 let, muž, student, Praha.

42) A.B. 39 let, muž, technický inženýr, Jerevan.

znali, v t-inou zmi ovali eské sklo, které se prý na-lo tém v každé arménské domácnosti a dále pak boty Ba a, n kte í znali i motocykl Jawa a eské pivo. Jedna z respondentek dokonce p vodn v Arménii pracovala jako ekonomka ve spole nosti, která se zabývala dovozem eského skla. Známa jim také byla i eská kultura, hlavn hudba a také kinematografie a literatura. N kolik respondent zmínilo eské pohádky, které prý byly v sov tské é e Arménie velmi populární. *š Pohádka T i o í-ky pro Popelku byl tenkrát u nás obrovský hit, koukali jsme na ni snad tisíckrát* (A.B.).⁴⁴

Z eských spisovatel byl n kolikrát zmín n Karel apek a Jaroslav Ha-ek. Jedna z respondentek prý m la knihy Karla apka ve -kole v rámci povinné literatury.⁴⁵ V sov tské Arménii byl prý známý také eský zp vák Karel Gott. V-em arménským um lc m, se kterými jsem mluvil bylo také známé jméno Alfonse Muchy. Jeden z nich zmínil i Bohumila Slánského, jehož dílo *Technika a technologie barvy* prý bylo d ležitou u ebnicí p i jeho studiu na vysoké -kole. Fotograf Garik Avanesian také uvedl, že fotografický papír FOMU z ech byl nejlep-ím papírem, který dostával.

Armén z diaspory, dirigent Haig Utidjian, který flil p ed p íchodem do R ve Velké Británii, znal velmi podrobn eskou klasickou hudbu. Vyjmenoval mi v-echny více i mén významné eské hudební skladatele, nejlep-ím z nich je podle n ho Leo- Janá ek, jehož hudbu považuje za zcela prvot ídní, dokonce i lep-í nejl nap . Antonína Dvo áka. Práv oblíbenost eské hudby byla d ležitým špull faktorem jeho migrace do R.

Setkal jsem se v-ak i s jedním p ípadem, kdy doty ný informátor nev d l o eské Republice tém nic, ve srovnání s ostatními. Jednalo se o sle nu, která sem zavítala p ed-esti lety a vystudovala zde st ední chemickou -kolu. Uvedla, že v d la jen o zem pisné poloze zem .

4.2. P í iny a pr b h migrace

Jak ufl jsme se v minulých kapitolách do etli, potkala Armény spousta nep íjemných událostí, které p inutily její obyvatelstvo migrovat. U arménské migrace do R, a zvlá-t u mého terénního výzkumu, si m fleme v-imnout n kolika typických p íklad špush a špull faktor migrace. asto uvád ními p íklady špush faktorů, tedy problému, který vytla uje migranty z jejich p vodní zem , bývají ekonomické a politické d vody a dále také p írodní

43) E.S., 45 let, mufl, podnikatel, Jerevan.

44) A.B., 39 let, mufl, technický inženýr, Jerevan.

45) K.V., flena, 38 let, ekonomka, Leninakan (dnes Gyumri).

komunitou v R najdeme lidi, jejichž motivem k migraci byly přírodní katastrofy, která postihla Arménii bylo zemětřesení v roce 1988, kvůli kterému byl silně poškozen průmysl a infrastruktura země. V rámci oprav přišli do Arménie stavební dělníci z tehdejšího Československa. Arménie tak s Československem navázala blízký kontakt. Téhož roku došlo i k ázerbájdžánským pogromům na Armény v Sumgait a v Baku, hlavním městě Ázerbájdžánu.⁴⁶ Mezi respondenty najdeme také jednoho předvodní ázerbájdžánského Arména, kterým je známý fotograf Garik Avanesian.⁴⁷ Ten stihl utéci ještě před tím, než k těmto pogromům došlo. Nejdelší dobu emigroval do Kazachstánu, odkud později přesídlil do Moskvy a teprve v roce 1995 zamířil do Ruska.

V důsledku války o Náhorní Karabách, kterou jsem uváděl v první kapitole, došlo v Arménii k absolutnímu kolapsu. Ázerbájdžánský odstihl dodávky ropy a plynu, spousta lidí bylo bez teplé vody a někdy dokonce i bez elektřiny. Arménie byla zcela odříznuta od okolního světa, jediným spojením byla letecká doprava. Zimy v letech 1992-1994 byly velmi chladné a nebylo čím topit. Tyto skutečnosti přiměly Armény k nejvíce vlně migrací od turecké genocidy v roce 1918.⁴⁸ Spousta mých respondentů emigrovalo právě z těchto důvodů. Hovořil jsem dokonce i s ženou, která za takovýchto podmínek v Arménii pracovala jako lékařka: *š Roky jsme tam neměli vodu, elektřinu i v nemocnici jsme pracovali pod svíčkama. To toho ufl máte po krk, můj bratr tu byl ufl dva roky, tak jsem šla sem. Tehdy to bylo legálně udělat papíry jednoduše – i když ne (N.A.).*⁴⁹ Spousta imigrantů ufl mlá v Ruské federaci jakékoliv pracovní příležitosti o které se zde mohli opírat. Jen ti z respondentů zde vůbec nikoho neznali.

Dále také Arméni migrují z rodinných důvodů. Migrace Arménů je typickým příkladem tzv. *etnicky zoví migrace*, kdy ze země odejde jeden člen rodiny a ostatní ho postupně následují za účelem sloučení rodiny. Rodina je v rámci arménské kultury posvátnou záležitostí. V Arménii dlouho přetrvávala velkorodina *šgerdastánō*. Patí k typu rodiny s výrazně patriarchálním a patrilineárním charakterem o dominantní postavení v rodině měl muž, patriarcha rodu a jeho manželka se za ním přistěhovala do domu, který zdědil po svém otci.⁵⁰ Majetek byl společný, skládal se z pozemků, kterou vichní obhospodářovali a byli na ní ekonomicky zcela odkázáni. Tento zvyk se držel až do poslední čtvrtiny 19. století, kdy došlo ke změně tradičních ekonomických vztahů. Dnešní rodiny jsou malé. Nejtypičtější jsou rodiny tvořené rodiči se svými dětmi, popřípadě rodiči a manželkou. Ženy opouští kvůli

46) Maroušek, J. *Arménští imigranti a jejich integrace do české společnosti*, 2001, str. 1.

47) G.A., 54 let, muž, fotograf, Baku.

48) Maroušek, J. *Arménští imigranti a jejich integrace do české společnosti*, 2001, str. 3.

49) N.A., 45 let, žena, Jerevan, původně lékařka v Ruské federaci.

50) Koňálová P., *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 242.

ých mufl v produktivním v ku.⁵¹ V t-ina mých respondent
ln p íbuzné i z -ir-ího rodinného kruhu (nap . tetu, zet) a
vydali se za nimi. To je d kazem toho, fle silné pouto mezi leny arménské velkorodiny stále
p etrvává, i kdyfl ufl neflíjí pod jednou st echou.

Tém ve v-ech p ípadech, kdy respondent m l v R celou svou rodinu, p i-el nejprve
do ech mufl a teprve po n jaké dob ostatní lenové jeho rodiny. U Armén v R není p íli-
obvyklé, fle by sem mufl p i-el jen na krátkodobou práci vyd lat peníze a flivil rodinu na
dálku. Takovéto p ípady bychom na-li spí-e v Rusku. V poslední dob se ale v Arménii stává,
fle mufl odejde od rodiny a v nové zemi si založí svou novou rodinu. P i mém výzkumu jsem
se s tímto p ípadem v-ak nesetkal.⁵² Specifickým rysem arménské migrace je také to, fle
mladé lidi následují i jejich rodi e, protofle nemohou flít v Arménii bez nich. Málokdy se také
setkáme s tím, fle by z Arménie ode-la do zahrani í úpln sama mladá flena. Alespo tomu tak
bylo v dob hlavní migra ní vlny Armén do R. Já jsem v-ak m l možnost rozhovoru s
Arménkou, která tento proces absolvovala. Do Prahy p i-la poté, co dostudovala a cht la
poznat sv t. eskou republiku si vybrala proto, fle zde m la p átelé.

*š U nás v té rodin jsou ty vztahy úpln jina í. U nás v bec není normální, fle holka
odjede sama n kam studovat na kolej a n kde do ciziny, tak to ufl v bec ne. To mi p ijde, fle
moje rodina byla obrovská výjimka, aby n koho pustili takhle v t ch dvaceti t ech letech. Bylo
pro m nejhor-í si zvyknout, fle musím v-echo za ídit sama, ale bylo to pro m dobrý, jsem za
to ráda* (K.V.).⁵³

Arméni p ícházelí do R i po velkém kolapsu v 90. letech. Politická a ekonomická
situace v Arménii není p íli-p íznivá. Zemi zufluje nezam stnanost a korupce, n kolik mých
respondent se rozhodlo emigrovat práv z t chto d vod . Jedna flena siln kritizovala reflim
sou asného prezidenta Arménie, Serfle Sargisjana a vinila ho ze v-ech problém .⁵⁴ Mnozí
respondenti zpochyb ovali pravost výsledk nedávných voleb, které vyhrál op t Sarkisjan.

Zde vidíme tabulku nov p íst hovalých Armén do R od roku 2003, kde je uveden
rok a po et p íchozích Armén . Vidíme, fle v posledních letech nám Armén p íbylo a nejvíce
jich p í-lo v roce 2007.⁵⁵

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
121	162	165	224	479	380	220	183	76

51) Zahradní ková, H. Tradi ní arménská kuchyn , Praha diplomová práce, 2006, str. 28.

52) Pouze jeden mufl z mých respondent rodinu nem l a tvrdil, fle je svobodný.

53) K.V., 38 let, flena, ekonomka, Leninakan (dne-ní Gyumri).

54) S.B., 37 let, flena, p v. u ítelka, v R prodava ka, Jerevan.

55) *Cizinci v eské republice*, eský statistický ú ad, 2012.

ú elem zam stnání nebo podnikání. Ne u v-ech respondent
 tinací, do které migrovali. astou zemí kam Arméni emigrují,
 je Rusko. B hem mého výzkumu jsem se setkal s n kolika p ípady, kdy doty ný flil p ed
 p íchodem do R v Rusku, kde m l sv j byznys a do eska p í-el za ú elem podnikání.
 Emigrovat nejprve do Ruska bylo pro Armény celkov jednodu—í.

Vedle migrant , kte í byli nuceni emigrovat kv li krizi, najdeme i takové, kte í byli
 naopak dob e zabezpe eni a rozhodli se emigrovat kv li celkovému zlep-ení flivotní úrovn ,
 hlavn kv li budoucnosti jejich potomk . M l jsem také respondenty, kte í se do R dostali
 skrze svou kvalifikovanou práci, kterou d lali jíl v Arménii. Do této skupiny bychom mohli
 za adit hlasatele Arménské sekce rádia Svobodná Evropa. Zde pracuje sedm Armén a s
 jedním z nich jsem také realizoval rozhovor. Dále jsem hovo il i s muflém, který jíl v Arménii
 pracoval u mezinárodní spole nosti a skrze to se dostal do eska.

V eské republice m fleme najít adu špull faktor ō migrace. T mi hlavními jsou lep-í
 mořnosti zam stnání a podle respondent í podnikání, dále vyhlídky lep-í budoucnosti pro
 jejich d ti a vedle toho také poznání nové zem . Poznal jsem, fl e pro arménské výtvarníky je
 Praha velmi p itařlivým a inspirativním místem. V sou asnosti jich zde sídlí kolem dvaceti.
 Mezi arménskými p ist hovalci je mnoho kvalifikovaných pracovník , kte í v-ak ne vřlly
 mají mořnost d lat v R jejich kvalifikovanou práci. V t-ina mých respondent m lo
 vysoko-kolské vzd lání, ale nap . léka m z jejich vzd lání eská republika neuznala.
*šP vodn jsem léka ka (í) Kdyřl jsem sem p ijela, neznala jsem jazyk, v-echny zkou-ky bych
 musela d lat znova, to uřl by bylo opravdu moc. Platy také nebyly n jak extra dobré, tak jsem
 za ala pracovat v rodinném podniku. S bratrem, který je malí jsem zalofřli galerii a jsem tak
 spokojena* (N.A).⁵⁶

4.3. Po átky usídlování v R

Z p edchozí kapitoly vyplývá, fl e v t-ina mých respondent m la zde v R jíl kontakty
 a za átky zde byly o to jednodu—í. Uvád li, fl e eská republika, jakořto postsocialistická
 zem nebyla tolik rozdílná od Arménie, ale h e si zvykali na po así. Uvád li, fl e za átky v
 nové zemí jsou t řké, ale brali to jako b řinou p ekářku, kterou musí lov k p ekonat.
*šN jakou hodn t řkou dobu si nepamatuji, kdyřl se kařdý lov k st huje do jiné zem , musí
 po ítat fl e tam nastanou problémy, a musí je vy e-ít, takřle otázka co chce lov k d lat, kdyřl
 chce pracovat musí pracovat a vyd lat peníze. N jaké problémy já a moje rodina nem li,*

56) 45 let, řena, Jerevan, p v. léka ka v R galeristka.

n co d latõ(N.A.).⁵⁷ Jeden z respondentů uvedl, že nejvíce si na ve ejnosti.

V dob nejvíce migra ní vlny Armén do R je-t nebylo mnoho za ízených organizací, které pomáhají p íst hovalc m. N kte í respondenti dokonce íkali, že pomoc od takovýchto organizací není jejich styl, protože Arméni se musí vždy spolehnout sami na sebe a na jejich rodinu. Rodina Beybutyanových, která sem p í-la p ed deseti lety jako azylanti, vyuffila pomoci organizace Inbáze-Berkat a její pomoc si velmi chválila. P íznávali, že prvních –est let, kdy bydleli v Ostrav , to m li hodn t íké, protože museli každý m síc jezdit do Haví ova kv li vízu. Nyní bydlí v Praze, kde mají práci a ve-keré zázemí a jsou velmi spokojeni. K pomoci s integrací Armén do nové spole nosti bylo také založeno občanské sdružení Arménský d m. Nikdo z mých respondentů –ak o této organizaci nemluvil, pouze jeho editel Eduard Sarkisjan. Ten tvrdí, že jeho hlavní ú el je prezentace arménské kultury ech m. Dva z mých respondentů pro-ili uprchlickým táborem. Ostatní mívají za ízené bydlení p es jejich p íbuzné i p átele, kte í ufl zde byli zabydleni. ásto vyst ídali více míst bydlí-t , v sou asnosti bydlí Arméni nej ást ji v pronajatých bytech, se kterými jsou spokojeni. Mluvil jsem i s n kolika lidmi, kte í zde jiřli m li za ízenou jak práci, tak i bydlení.

Nevyhnutelnou povinností migrantů v nové zemi je styk s ú ady. Arméni, se kterými jsem mluvil, si na ú ady a p ístup ú edníků p íli– nest řovali, by p íznávali, že vy izování v–ech dokumentů bylo náro né. *šNechci obvi ovat ú ady, každý den tam leze snad tisíce r zných národností, mentalit, kte í jsou ob as normální ob as arogantní, nikdy jsem nepotkala řádného nenormálního ú edníka. Problém byl v tom, že tam byly hrozné fronty. e-ila jsem to tak, že jsem si sehnala právníkaõ(M.G.).*⁵⁸ Dlouhé fronty pro n byly tedy velkou zát ří. St řovali si hlavn na netoleranci ostatních lidí, kte í s nimi ve frontě ekali. Tento problém provázela n které i pozd ji, kdyřli si museli prodluřovat dlouhodobý pobyt. *šKdyřli vzpomínám deset let nazp t, v tu dobu kařdý rok musel prodlouřit dlouhodobý pobyt, kdyřli v vzpomenu s řít tem ve front , myřlím, že jsem marnil sv j as na ú adech. N kte í ú edníci dob í, n kte í –patníõ(M.M.).*⁵⁹ Ti kte í ufl zde pobývají dále tak obecně tvrdili, že e-tí ú edníci byli d íve p ístupn j-í a nyní se hor-í.

Nej ást j-í zp sob, jakým imigranti hledali práci, bylo hledání p es jejich p íbuzné a známé. N kte í pracují v podnicích svých p íbuzných. Spousta Armén v devadesátých letech pracovala jako zam stnanci manuáln , ale dnes ufl mají sv j vlastní podnik a jsou osobami samostatn ýd le n ínnými. V roce 2011 m lo 423 Armén platné řivnostenské oprávn ní.

57) N.A., 45 let, řena, p v. léka ka v R galeristka, Jerevan.

58) M.G., 45 let, řena, výtvarnice, Artík.

59) M.M., 56 let, muřl, akademický um lec, Mehiri.

...li mezi n Rusko) jsou tedy druzí, hned za Vietnamci.⁶⁰ ...h malí , kte í asto za ínali jako pouli ní um lci, si zde zalofilo své vlastní galerie. áda z nich p ípravuje výstavy a n kte í vystavují i v zahrani í. Malují spí-e abstraktní obrazy, v díle v-ech ty malí , se kterými jsem mluvil, se má promítat arménská kultura. Pov-íml jsem si v-ak, fle n kte í malují i prodejné obrazy Prahy. Hlavní trřbu jim d lají cizinci. š *S bratrem jsme otev eli galerii. On jezdí hodn na výstavy do ciziny, ale prodávat obrazy se neda í. e-i kupují tak 10 - 15 procent, dívají se na to jinak, myslí víc na investice, neřna to, fle se jim to líbí a cht jí to koupit. Ono Kupku nem fle koupit kařdý lov k, Zrzavého taky, tady zvlá- to cítíme*õ(N.A.).⁶¹

4.4. Adaptace Armén na eský jazyk

Nau it se esky ned lá Armén m p ílí- velký problém, nebo b řn mluví velmi podobným jazykem, a to sice ru-řinou. Tato skute nost jim také napomáhá ke snadn j-í integraci. Schopnost domluvit se v e-řin ovliv uje mořnosti integrace ve v-ech dimenzích (strukturální, kulturní, interaktivní, a identifika ní).⁶² Ru-řinu berou Arméni jako cizí jazyk, ale rozhodn jí nijak neopovrhují, nebo s Ruskem mřvala Arménie dobré vztahy, na cofl n kte í respondenti také upozor ovali. š *Rusko bývala na-e opora, udrřovali jsme s nimi vřřdy dobré vztahy*õ(T.A.).⁶³ Jiní respondenti také uvád li, fle ru-řinu mají velmi blízko u srdce díky ruské kinematografii a literatu e.

Doba, za kterou byli imigranti schopni komunikovat esky, byla v řinou krátká. N kte í tvrdili, fle jifl po t ech m řících byli schopni se esky domluvit. Plynn řhovo it byli nej ast ji schopni po roce, n kte í po p l roce, nejdel-í uvedená doba byla dva roky, a to pouze ve dvou p ípadech. Na r zné kurzy eského jazyka prý v řinou nem li as a tak se museli e-řinu u it sami. D vodem bylo vysoké pracovní nasazení, a v jednom p ípad také dlouhé a slořité vy izování dokument , díky emu řjim na kurzy as také nezbýval. Jen ty i z mých respondent vyuřřili kurzu i soukromého u itele. Nej ast j-ím a podle mnohých i nejlep-ím u itelem e-řiny pro n byla média. áda Armén zde za ala i řst eské knihy, jejich oblřbenými autory břvají Karel apek a Milan Kundera.

Sergey Summleny uvádí, fle Arméni nebyli z po řtku ochotni se u it e-řinu, proto fle si mysleli, fle si vysta í s ru-řinou. P i výzkumu jsem se setkal i se zcela opa řnými názory respondent . Znalost jazyka zem , ve které chce lov k řřít, n kte í povařřovali za

60) eský statistický ú ad: *Cizinci v eské republice*, Praha 2012.

61) N.U. 45 let, řena, p v. léka ka v R galeristka, Jerevan, 16 let v R.

62) Rakoczyová M.: *Sociální integrace p řst hovalc v eské republice*, SLON, Praha, 2009.

63) T.A., 57 let, muř, akademický malí , Jerevan.

...eba se nau it. Nedostate ná znalost e-tiny p iná-í problémy
...ých dokument na ú adech. Arméni si jsou této p ekáfky
v domi a podle n kterých výpov dí byla práv tato skute nost hlavní motivací k tomu, aby se
co nejrychleji esky nau ili. Spousta ú edník , se kterými Arméni p icházeli hned po p íjezdu
do kontaktu, um la rusky, cofl byla v n kterých p ípadech pro Armény výhoda. Jindy jim toto
v-ak zp sobovalo naopak problémy, protofle ú edníci byli v té dob proti rusky mluvícím
hodn vysazeni. e-tinu Arméni shledávají asto jako velmi krásný jazyk. Za pozornost
rozhodn spojí nap íklad tato výpov :

*š e-i mi ekli, fle nemám -anci, fle e-tina je nejt fl-í jazyk na sv t . V bec jsem netu-il,
fle tady budu dlouhodob , fle budu pot ebovat e-tinu. e-tina m okouzila, zní mi velmi
libozvu n . Ty nato ené hlá-ení v tramvajích a v metrech š ukon ete prosím nástup a výstup,
dve e se zavírají, ty názvy stanic, t eba Malostranská, Starom stská se mi líbily, tak jsem si
íkal, fle by bylo p kné se ten jazyk nau it. M l jsem výbornou u ítelku soukromou, sice byla
drahá, ale byla velice skv lá, (H.U.).⁶⁴*

Dirigent studentského sboru a orchestru Univerzity Karlovy skute n eský jazyk
zprvu nepot eboval, protofle se pohyboval mezi anglicky mluvícími kolegy. Byl jediným z
mých respondent , jefl se e-tinu u il p es angli tinu, protofle p ed p íchodem do R pobýval
v Anglii. Dnes mluví esky výborn a dokonce se pustil do p ekladu Sv. eho e ze
staroarmén-tiny do e-tiny. To byla spolu s arménským, esky psaném asopise Nairi, nejv t-í
aktivita týkající se eského jazyka, kterou jsem b hem mého výzkumu u místních Armén
zaznamenal.

Pouze jeden respondent, který zde pobývá teprve tvrtým rokem esky neum l.
Podnikatel, vlastnící malé arménské bistro v Praze, zatím esky nemluví, protofle kv li
pracovní vytíženosti nemá na výuku as. Vysta í si s ru-tinou, zam stnává Armény,
Ukrajinku, Rusku a Kaza-ku, kte í mluví plynule rusky i esky. Jeden z malí uvedl, fle se v
prvních p ti let pohyboval v uzav ené skupin arménských a p íp. jiných ruskojazy ných
um lc , tudífl si vysta il s ru-tinou. esky se pozd ji nau il bez problém a sloflil i zkou-ky
nutné pro ud lení trvalého pobytu v R.

Vedle nich jsem hovo il i s Armény, kte í se naopak od samého za átku jejich pobytu v
R pohybovali mezi echy a esky se tak nau ili o to rychleji. N kterým prý e-tina také
otev ela dve e k porozum ní jiným slovanským jazyk m. *š Kdyfl jsem se nau ila esky tak te
rozumím i polsky a ukrajinsky. Kdyfl jsem mluvila jenom rusky tak t mto jazyk m jsem*

64) Utidjan Haig, mufl, 47 let, dirigent, Nikósie.

om vý-e uvedeného podnikatele, byli schopni rozhovoru v e-tin . N kte í m li místy problém s gramatikou, ásto pouřřivali formy blízké gramatice ruské. Jeden z respondent p iznával, ře kdyřl se u il e-tinu p es ru-tinu, tak mu n kde stejné a jinde naopak jiné gramatické tvary zp sobovaly chaos. Zhruba polovina mých respondent pouřřívá e-tinu kařdý den v práci. Doma v-ak mluví v t-inou arménsky. Za pozornost stojí jejich d ti, které bývají ásto bilingvn vychovávány. N kte í zd raz ovali, ře primárním jazykem, ve kterém své d ti vychovávají je armén-tina, teprve potom jim p ekládají do e-tiny, protoře cht jí aby d ti myslely arménsky. Arménské d ti v R n kdy nav-t vují i anglické -koly, ale jejich rodi e se snařří také o to aby um ly i esky. Výjime né nejsou ani p ípady, kdy arménské d ti umí jiřl v d tství t i jazyky, protoře chodí do anglické -koly.⁶⁶ Sám jsem se o tom p esv d il p i náv-t v Arménské sobotní -koly, o které pojednává samostatná kapitola.

Rozhovor jsem podnikl i se t emi p íslu-níky jiřl druhé generace arménských imigrant , kte í p í-li do R jako velmi malí. Pro n prý e-tina nebyla p íli-velkým problémem, íkali, ře po p íchodu do eské -koly se e-tinu nau ilí velmi rychle. Nejvlivn j-ím u ítelem eského jazyka pro n prý byla také média. Tito lidé uřl v t-inou v duchu uvařřují v e-tin , nebo se také od útlého v ku pohybují hlavn mezi echy.

4.5. Vize imigrant a komunity do budoucna

V t-ina mých respondent je v R spokojena a cht la by zde z stat. P esto v-ak berou eskou republiku spí-e jako řdruhý domov.ř Pro Armény je domovem nejenom Arménii, ale i diaspora. Hodn se zajímají o aktuální d ní v jejich mate ské zemi a pomáhají na dálku svým p íbuzným, kte í tam řlijí. ř*V Arménii mám rodi e, sestru a bratra. Posíláme jim peníze, kařdý m síc se snařříme n co poslat*ř(S.B.).⁶⁷ Toto byla nejv t-í pomoc uvedena v rozhovorech, ostatní spí-e uvád li, ře jsou s p íbuznými v pravidelném kontaktu a finan n si pomohou jen v p ípad pot eby. Imigranti snadno komunikují se svými p íbuznými a známými v Arménii p es internet. Pokud jim ás a finance dovolují, snařří se Arménii ás od ásu nav-tívít.

Ne v-ichni imigranti po ítali s eskou republikou jako s cílovou destinací. Osobn jsem se setkal i s p ípadem, kdy dotázaný p vodn po ítal s eskou republikou jen jako s řp estupní stanicíř, ale nyní zde řlije uřl dvacátým prvním rokem. ř*P vodn jsem cht l jet dál,*

65) M.G., 45 let, řlena, výtvarnice, Artik.

66) H.A., 45 let, muřl, noviná , Jerevan.

67) S.B., 37 let, řlena, p v. u ítelka, v R prodava ka, Jerevan.

jsem jel proto, že do této země bylo levné vízum. Francouzská
v Praze se mi moc líbilo a pracovní se mi zde tenkrát také
dalo, tak jsem zůstal tady (N.O.).⁶⁸

Důležitá věc, která zde Armény drží, je budoucnost jejich dětí, toto je pro ně, podle
astých výpovědí, jedna z vůbec nej důležitějších motivací. Právě proto se zde někteří rozhodli
zůstat. Velmi si cení možnosti vzdělání pro jejich děti. V Arménské kultuře málo vzdělání
vždy hodnota důležitá místo. V současnosti není v Arménii přístup ke vzdělání příliš snadný,
nebo zdaleka ne každý má k němu finanční prostředky. Imigranti si hodně cení škol, které
jejich děti v Řecko navštěvují a snaží se jim vybrat také co nej kvalitnější základní i střední školy.
V roce 2011 bylo na základních školách 119 arménských žáků a 97 studentů na středních.⁶⁹
Děti zde mívají hodně aktivit. Respondenti též oceňovali možnosti zájmových kroužků.
Dívky často chodí do různých uměleckých oborů jako tanec, balet i zpěv, chlapci zase dělají
různé sporty. Studují na národních středních školách, ve většině případů jdou na víceleté
gymnázium. Vím, jsem si, že na znalost cizích jazyků je kladen v arménských rodinách
velký důraz, nejastěji se jejich děti učí angličtinu a francouzštinu. Jelikož mnoho Arménů
zde žije již od první poloviny devadesátých let, děti mnohých z nich už dospívají, studují
vysoké školy nebo si začínají budovat pracovní pozice.

V Arménii bývaly dříve rodiny v té době neví dnes, bůh v nich vyrůstali 4 sourozenci.
Nyní si kvůli nepříznivé ekonomické situaci lidé nemohou tolik dětí dovolit a mívají jen jedno
až dvě děti.⁷⁰ Někteří z imigrantů využívají příznivějších ekonomických podmínek, několik
respondentů si zde pořídilo i dítě. Opět vidíme, že rodina hraje důležitou roli v arménské
tradici i zde mezi přistěhovalci.

Arménští přistěhovalci jsou zde spokojeni i s prací, byť přiznávali, že ekonomická krize
je na jejich život také znatelná. V první řadě si cení toho, že mohou žít v zemi, kde je
ekonomická a hlavně politická situace nesrovnatelně lepší než v jejich mateřské zemi, a kdy
tedy nechápali na co si zde přišli vlastně stát. Již výše jsem uváděl, že mnoho Arménů
dnes má svoje dobře zavedené firmy. To je další faktor, který je zde udržuje a stabilizuje.

Rozhovor jsem podnikl se třemi podnikateli. Tito uváděli, že jsou v Řecko s podnikáním
spokojeni, i když jeden z nich, který vlastní v Praze fast food přiznával, že podnikání není
úplně nejsnadnější, protože v jeho oboru je zde velká konkurence. Jiný, který vlastní menší
grafické studio, se naopak stavěl kriticky k tomu, jak si zde přišli stát. *Šel jsem poslouchám,
že v nich jsou tu nespokojeni, nadávají. Každé podnikání má určitá úskalí, aby to bylo tak*

68) N.O., 45 let, mufl, výtvarník, Jerevan.

69) Cizinci v České republice, český statistický úřad 2012, str. 152.

70) Zahradníková, H.: *Tradice arménské kuchyně*, diplomová práce, FF UK, 2006, str. 39.

Tak ty lidi asi neumí podnikat, nevím, jak jinak si to

V p evaze jsem tedy nabyt dojmu, že Arméni jsou zde spokojeni, flíjí v zemi která je p ijala, da í se jim tady a cht jí zde z stat. Toto ovšem neplatí u všech arménských malí . Zde jsem se setkal i s nespokojeností. íkají, že Praha je pro n krásné inspirativní prost edí, ale zdejší um lci je mezi sebe nep íjímají. *õJe to utrpení pro zahrani ní um lce flít v esku, eská kultura a um ní je zde velmi nedocen na. Pro cizince je to tu obzvlá – patné. Po ád si nejsem jista, jestli zde z stanu natrvalo. V R m udržuje moje dcera a hrob mojí maminkyõ(M.G.).*⁷² Dal-í malí je zde zna n nespokojen a tvrdí, že ho zdejší um lci mezi sebe nep íjali a nyní zvažuje návrat do Arménie. *šTe ka se chci vrátit do Arménska, protože m se to tu nepovedlo. Ufl dvacet let jsem vystavoval v –ude na západ , N mecko, Holandsko, výstavy m l. A v Praze m l výstavy a tak n jak nespojil jsem to. Zdejší malí i m tu v bec nep íjali. Byl jsem 4 roky v um leckým sdružení malí a za 4 roky m nikdo nepozval na fládnou výstavu. Mám pocit že jsem tady promarnil spoustu asuõ (M.M.).*⁷³

Arméni mají jistý blízký vztah ke své vlasti, n kte í respondenti uvád jí, že by se tam cht li vrátit ve stá í, nebo flít áste n v R a áste n v Arménii. *šPokud mi n kdy skon í práce u rádia Svobodná Evropa, cht l bych vrátit do Arménie. Cht l bych mít ale tu mofnost flít zároveň v R i v Arménii. Ideální by bylo podnikat pravideln výlety do echõ(A.K.).*⁷⁴

O tom, že by cht li p esídlit do jiné zem , nevl je R nebo Arménie tém nemluvili. Jedna z respondentek zkusila flít jeden rok v Belgii. Zde se jí natolik nelíbilo aby tam z stala. eská Republika je pro ní stále lep-í. *šRok jsem flila v Belgii, byl to moc policejní stát, h e se tam legáln usazuje a na to abych tam byla ilegáln ufl jsem moc velkáõ(K.V.).*⁷⁵ N kte í uvedli, že pokud by m li flít v jiné zemi nevl v eské Republice nebo v Arménii, tak by to byla Francie.

Velkou vizi má nyní Arménská apo-tolská církev. V R funguje od roku 2005, kdy sem p i-el duchovní otec Arménské apo-tolské církve v Ma arsku, Slovensku a esku, Archymadryda Pilavcehayan Barsegh. Ten byl vyslán arménským Katolikosem p vodn do Ma arska, kde má stále trvalý pobyt a církev se mu tam povedlo jifl p ed ásem oficiáln registrovat. V eské republice získala Arménská apo-tolská církev registraci práv v dob , kdy vznikala tato práce, a to konkrétn 23.4. 2013. Arménská apo-tolská církev oficiáln funguje v Anglii, Nizozemsku, Belgii, Tvedsku, Norsku, Tpan lsku, N mecku, ecku,

71) E.S., 45 let, mufl, podnikatel, Jerevan.

72) M.G., 45 let, flena, výtvarnice, Artik.

73) M.M., 56 let, mufl, akademický um lec, Mehiri.

74) A.K., 56 let, mufl, noviná , Jerevan.

75) K.V., 38 let, flena, ekonomka, Leninakan (dne-ní Gyumri).

sku, Rakousku, Ukrajin a Moldavsku. V n kterých zemích, Arméní sv j kostel. V R zatím kostel nemají, ale v Praze se konají arménské m-e v kostele Sv. Jiljí. Podle výpov dí arménského pastora se Arméní snaží budovat komunitu a usilovat o její podporu skute n skrze církev, která by nyní m la dostávat i finan ní p ísp vky od státu. *šCht li bychom postavit arménský kostel a tam i arménský d m, kde by byla i arménská -kola atd...õ(A.P.B.).*⁷⁶

4.6. Národní cít ní a identita Armén v eské komunit

Identita znamená vztah jedince k sob samému a jeho vztah k vlastní skupin , potažno etniku. Proces formování identity je procesem uv domování si sebe sama v kontextu vlastní skupiny a kategorie jiných. Máme dv polohy identity. Identita subjektivní ó do ur ité míry volitelná a vedle toho identita objektivní- do ur ité míry danou, jež m fle být ur ena ufl místem na-eho narození a vychází z p edpokladu, fle každý stát-národ tuto jedinou výlu nou národní identitu od v-ech svých p íslu-ník vyfaduje a tudífl i napomáhá vytvá et.⁷⁷

V rozhovorech jsem se samotných Armén ptal na to, co sami považují za hlavní pilí e jejich národní identity. V t-ina z nich nem la s touto otázkou problém a n kte í m li i zájem o tomto tématu více diskutovat. Nej ast ji uvád li na prvním míst víru a na druhém jazyk. Arménská víra a instituce arménské církve bývá obecn považována za hlavní pilí o který se arménská identita jako taková opírá.⁷⁸ Jak bylo již uvedeno v první kapitole, tak Arméní byly neustále ohrofováni okolními národy a jejich církve jim pomohla ubránit se asimilaci. V bec skute nost, fle Arméní p ijali jako první k es anství zna n p ísp la k vytvo ení jejich národní identity.

V minulých kapitolách jsme se do etli, fle v eské komunit mají Arméní pravidelné m-e vfdy jednou za m síc v Praze, Jihlav a v Brn . U p íleflitosti velkých svátk se sejde 200 afl 300 lidí. Men-ím paradoxem je fakt, fle m-e probíhá p eváfln ve staroarmén-tin , jazyce kterému v t-ina p ítomných Armén nerozumí. Klasická staroarmén-tina zvaná **grabar** je typický p íklad sakrálního jazyka, který se stal prost edkem pro komunikaci s bohem. Jeho podoba se li-ila od hovorových ná e í a jazyka obecné komunikace natolik, fle se asem dokonce stala pro v t-inu populace zcela nesrozumitelná podobn jako biblická hebrej-tina.⁷⁹

V kapitole o historii jsem v textu uvád l, fle se arménská církev jevila jako více liberáln j-í na rozdíl od jiných. To p iznávala i v t-ina mých respondent kdyfl hovo ili o

76) A.P.B., mufl, 41 let, duchovní, E miadzin.

77) Ko- álová, P.: Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie, Praha 2012, str. 24.

78) Tamtéfl, str. 146.

79) Tamtéfl, str. 149.

... že nejsou úplně klasici v ících, jejich víru mají rádi hlavně efíli. *ŠJsem pok t ná, ale s tou vírou je to u m trochu jinak.*

Jsem takový nerealista, nejsem ateista, ale v n co v ím. Díky ví e ná–národ p efíl a musí p efít ufl úpln v-echoň(A.S.).⁸⁰ V t-ina t ch, co se o církvi zmínili jako o hlavní identit jejich národa tvrdili, že na arménské m-e chodí, a považuje je za velmi d leflité jak pro n samotné, tak pro celou komunitu.

B hem mého výzkumu jsem se setkal s arménským výtvarníkem, který p sobil jako siln v ící lov k. V-e, co v flivot zafíl, spojoval s bohem a biblí. Tento mufl nenav-t vuje arménské m-e v R a innost arménské církve ve zdej-í komunit zna n zkritizoval. *ŠArménská církev je tady zp sob jak vyd lávat peníze, jestlíže má pastor mluvit, a dostávat za to peníze, tak to neuznávám, nechodím tam. Nep íjímám to že, arménský fará je tak bohatýň(N.O.).⁸¹*

Pravdou je, že arménská církev byla zna n sekularizována, v d sledku toho, že arménský národ dlouho nem l sv j stát. Na toto upozor oval Armén z diaspor, dirigent Haig Utidjan. *ŠArménský národ ufl dlouho nem l stát z církve se stala národní instituce, která se nezabývá výhradn spasením du-í, nýbrž v-ím mofném, je to na úkor církve, církvi byla p isouzena tato role, to nevy ítám k tomu jsou pochopitelní d vody, role byla vynucena tím, že kdyfl Turci dobyly Ca íhrad tak arménský národ byl reprezentován patriarchou arménský patriarcha m l povinnost reprezentovat zájmy a to afl do za átku 20 století, církve p inucena p evzít roli vedeníň(H.U.).⁸²* Za hlavní identitu Armén tedy Haig považuje spí-e jazyk.

Osobn pokládám jazyk také za zásadní bod identity Armén . V eské komunit jej v t-inou používají v kařlodenním flivot a snaží se o to, aby jej ovládali i jejich d ti, které jinak mluví esky. Moderní armén-tina má dva dialekty. Východní, který je jazykem Arménské republiky a západní, který byl p vodn dialektem západní Arménie a poté se stal jazykem diaspor.⁸³ Mluví se jím v-ak hlavn v zemích, kam Arméni emigrovali kv li turecké genocid . eskou komunitu tvo í imigranti z kavkazské Arménie, takže se zde mluví východoarménským dialektem. Respondenti uvád li, že tyto dva dialekty se od sebe li-í asi tak, jako prařský a hanácký dialekt e-tiny a nemají tedy problém se dorozum t. Znalost armén-tiny považují Arméni za zásadní a i kdyfl v R používají v kařlodenním flivot e-tinu, plánují zde z stat, p esto dbají na to, aby jejich d ti, kte í chodí do eských -kol, ovládaly dob e arménský jazyk. *ŠKdyfl mají Arméni p íbuzné n kde ve sv t , tak je dobré aby*

80) A.S., 22 let, flena, návrhá ka, Jerevan.

81) N.O., 45 let, mufl, výtvarník, Jerevan.

82) H.U., mufl, dirigent, 14 let v R, Nikósie.

83) Ko- álová, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012.

h rodném jazyceõ (T.A.).⁸⁴

ského jazyka je arménské písmo, o kterém jsem psal v první kapitole. To sloufílo také jako významný manifest arménské identity. K tomu, aby se znalost jazyka i písma zachovala i v komunitě, mají Arméni v Praze Arménskou sobotní –kolu. Tato instituce m – natolik zaujala, fíe jsem rozhodl ji v – novat celou samostatnou kapitolu. Jediný z mých respondent – , který uvedl, fíe armén – t – inu ufl zapomíná, jeho d – ti jí ufl neovládají a on to osobn – nepovafluje za problém byl ufl n kolikrát zmín – ný známý fotograf *Garik Avanesian*. Vzhledem k tomu, fíe vyr – stal v Ázerbájdžánu, potom fíil v Kazachstánu, tak neumí ani arménské písmo. Toho – lov – ka bych ozna – il za jediného absolutn – asimilovaného Arména ze v – ech mých respondent – .

Jazyk a víra jsou typickými prvky objektivní identity. V p – ípad – Armén – máme i dal – í d – lefíitou danou identitu a to je koncovka p – íjmení šyanõ, podle nífí se jednodu – e identifikují Arméni v diaspo e. B – hem mého výzkumu jsem se setkal i se zajímavými prvky subjektivní identity. N – kte – í Arméni považovali za jejich hlavní identitu také jiné v – ci nefí víru a jazyk. Tvrdili, fíe u Armén – je podstatné to, fíe jsou pracovití a nikdy si nest – flují. *šArméni v – ichni pracovití národ, nikdy nest – flují na fíivot, nikdy nem – flou st – fíovat na fíivotõ*.⁸⁵ *šKaftdý Armén kdyfí n – kam p – íjde tam musí n – co vytvo – it, n – jaký bysnis nebo n – co podobnéhoõ*(M.M.).⁸⁶ *šBýt Arménem znamená být – estným a váfíit si sám sebeõ* (E.S.).⁸⁷ Tato tvrzení zn – jí idealisticky av – ak Arméni tvrdí, fíe jsou na tyto vlastnosti velmi hrdí.

V – ichni moji respondenti se také hodn – zajímali o jejich národní historii. Zdá se, fíe znalost historie vlastní zem – je u Armén – jakousi povinností. V t – ína lidí – adí do arménské historie i království Urartu, považují Armény za její potomky. Jen jeden – lov – k ze sledované skupiny tvrdil, fíe Urartu arménské království nebylo. *šUrartu – nepat – í do historie Arménie, protofíe to byl stát s n – kolika kmeny, a nejsiln – j – í byli arménský kmen který tam zvít – il. Bylo tam n – kolik kmen – kte – í se asimilovali protofíe arménský byl nejsiln – j – õ* (E.S.).⁸⁸ Op – t vidíme, fíe Arméni sv – j národ rádi dosazují do šrole hrdin – õ. Za nejlep – í období arménské historie považovali dotazovaní nej – ast ji šzlatý v – kõ tj. 5.-8. století. N – kte – í uvád – li také období vlády Tigrana Velikého kolem p – elomu letopo – tu. Pro n – které znamená historie Armén – hlavn – um – ní a architektura. *šArméni m – li v – kaftd – vesnici svou techniku vý – ívky, techniku, st – íbra, vy – ívání, v – ude byly jiné ornamenty, kroje, tohle je pro m – historie mojeho národa, ta historie*

84) T.A., 57 let, mufl, akademický malí , Jerevan

85) A.B. 39 let, fíena, p – v. u – ítelka, v – R podnikatelka, Jerevan.

86) M.M., 56 let, mufl, akademický um – lec, Mehiri.

87) E.S., 45 let, mufl, podnikatel, Jerevan.

88) E.S. 45 let, mufl, podnikatel, Jerevan

al tak to je zkeslené, to bylo jinak. Já jsem to co ten národ
kturu, historie je pro m kultura mého národě(M.G.).⁸⁹

Silný zájem o národní historii a kulturu bych považoval za důležitý znak arménské identity, který se projevuje i v diaspo e. Ovšem momenty arménské historie, kterým v ní členové zdejší komunity nejvíce pozornost jsou ty tragické. Zatím jsme viděli, že Arménii hovořili o jejich identitě jako o pozitivní, místy až idealisticky pojeté. Jeden z respondentů měl však zcela odlišný názor. *ŠHlavní identitou Arménie je bohužel tragedie. V t-ina Arménie identifikuje svůj národ s genocidou, prožívají to utrpení. Chtěl bych aby ta identifikace byla více pozitivní. Arménie má bohužel takový národ který moc trpí* (A.K.).⁹⁰ Arménie někdy také bývá symbolizována jako šelmí sirotek, úzce souvisí s identifikací arménského národa s tzv. Gharibem, v něm vyhnancem a tulákem a se syndromem národa obětí.⁹¹

Jižli několikrát jsme se v této práci zastavili u turecké genocidy Arménů a u válce o Náhorní Karabach. Zcela zásadní význam pro moderní arménskou identitu má vzpomínka na genocidu z počátku 20. století, která je navíc spojena s obrazem Turka jako zákeřného vraha, který by nejraději vymazal Armény z povrchu zemského.⁹² Postava Turka se však v historické paměti Arménů značně měnila. Jelikož s nimi dlouho žili v bezprostředním kontaktu, tak pro ně nepředstavovala hrozbu jako pro Evropu. Její charakteristické vlastnosti byla síla, statečnost a agrese. Až v 19. století následkem vln masakrů a deportací arménských civilistů dochází k radikální změně obrazu Turka v evropském imaginaire se z něho postupně stává barbar zhybný civilizací, o pasivní a zhybný, trávící veškerý svůj čas v harému i pokušováním opia.⁹³

Díky boji za uznání turecké genocidy drfí arménská diaspora pohromadě a poznal jsem, že to sdružuje to i arménskou komunitu v ČR. V den výročí Arménské genocidy 24.dubna se konají v Praze každoročně demonstrace požadující českou Republiku o její uznání. Letošního roku se sešla skupina Arménů s transparenty na Národní Republiky a poté šla tato skupina v průvodu přes Celetnou ulici a Staroměstské náměstí ke kostelu Sv. Jiljí, kde následovala tradiční Arménská mše. Pozoruhodné na této akci bylo to, že v průvodu šli mladí Arméni z již druhé generace imigrantů a právě oni hlásali do megafonu význam manifestace. Rozhovor jsem podnikl i s pěti lidmi z této generace, jeden z nich se narodil již v Praze. Všichni měli zjevně také velký zájem o jejich národ. Hodně se zajímali o historii a kulturu, na kterou hlavní o genocidu. *ŠGenocidu jsem si brala vždy hrozně k srdci, od malička*

89) M.G., 45 let, žena, výtvarnice, Artik

90) A.K., 56 let, muž, novinář, Jerevan

91) Košťálová P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str.195

92) Hladík, J.: *Historické kořeny konfliktu v Náhorním Karabachu*, bakalářská práce, 2012, str. 59.

93) Košťálová P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012

š Jsem Armén a budu navždy. Protože to tak cítím v sobě. Neumím to vysvětlit, ale vím, že to tak je, i když si v hlavě sám se sebou povídám: esky, jsem a budu Armén. Nevybral jsem si to, prostě to tam je. (K.K.).⁹⁸

~ 38 ~

...že Arméni flující v české republice zaínají být jako e-i,
...ého, cofl e-i v sob bohufel majiõ(M.G.).¹⁰⁰

šKamarádím se s jinými Armény, srazy Armén jsou bu v Arménské škole kařdrou
sobotu, pak as od asu v kostele setkání, pak jsou t eba r zné spolupráce, když p ijede
n jaký zp vák z Arménie tak se shromářdíme a za neme vyjednávat kdy a kde ten koncert
bude, jinak bych ekla, že bych byla pro, aby ta aktivita byla v t-í, kařdý se stará o své v ci,
flíje svým řivotem, v t-inou se schází v malém po tu, ale že bysme m li pravidelné meetings
tak to tady nemámeõ(E.H.).¹⁰¹

Domnívám se, že arménské m-e, konané v kostele Sv. Jiljí v Praze, jsou patrn
nejd leřit j-ím pojítkem prařské arménské komunity. Práv tam jsem spat il nejvíce Armén
pohromad . Poznal jsem tam, že na rozdíl on n kterých jiných p ist hováleckých komunit se
zde-j Arméni vzájemn znají. Dal-í akce, na kterých jsem potkal spoustu Armén pohromad
byly akce týkající se manifestu proti znep áteleným národ m Armén tj. Turecku a
Ázerbájdřánu. Krom demonstrace za uznání turecké genocidy jsem se zú astnil i promítání
filmu o válce v Karabachu, který byl zalořen na autentických záb rech p ímo z bitevního
pole, zobrazujících utrpení Armén . Zde m p ímo zarazila p ítomnost arménských d tí. š Ty
d ti to prost musí vid t, co Ázerbájdřán zp sobilõ(M.G.).¹⁰² U p íleřitosti výro í
Sumgaitského masakru 2. b ezna uspo ádala prařská arménská komunita také pr vod centrem
Prahy, který byl zavr-en m-í.¹⁰³ Vztahy mezi Arménií a Ázerbájdřánem jsou stále napjaté a
domnívám, že práv tato skute nost nutí Armény v diaspo e spolupracovat.

Velmi intenzivní spolupráce je z ejmá u arménské komunity v Brn , kde bydlí také
jeden z mých informátor . Zde se nachází druhá nejv t-í komunita Armén a také se zde
konají arménské m-e. š V Brn máme komunitu asi 5 rodin, se kterou se vídáme asto a
sdrůřujeme se, je to taková na-e arménská rodina v esku, ale nejsme mezi sebou p íbužní.
Pomáháme si s prací, ú ady, prost v kařdodenním řivot , ale uřl to není vřhledem k t m
rok m zde tolik pot ebaõ(K.K.).¹⁰⁴

Dal-í velkou arménskou komunitu najdeme v Jihlav . Zde flíje v sou asnosti 100
Armén . V tomto m st dokonce najdeme cha kar ó kámen s vytesaným k ířem, který je
d leřitým bodem arménské kultury. Jiřl od raného st edov ku byly tyto kameny vzty ovány
na h bitovech, u kostel a u poutních cest. P vodn se jednalo o výraz arménsko lidové
mentality, oko en né pohanskými a paleok es anskými rysy. Kultovním objektem je v tomto

100) M.G., 45 let, řena, výtvarnice, Artik.

101) E.H., 29 let, řena, chemická inřenýřka, Jerevan.

102) M.G., 45 let, řena, výtvarnice, Artik.

103) <<http://orcr.eu/cz/archives/4910>> [14.5. 2013]

104) K.K., 22 let, muřl, student, arencavan.

na výjimky krucifix jako v tradici katolické. Kříž je nejastji
křížem, symbolem konečného vítězství a zmrtvýchvstání.¹⁰⁵ Arméni

dnes tyto památníky vnímají jako symbol křesťanství. Město Jihlava jej dostalo v roce 2006
darem od česko-arménské společnosti Urartu, která zde působí. Sdružení má celkem 105
členů, kterými jsou kromě Arménů i Češi a Ukrajinci, Bělorusové, Gruzínci a Moldavané.¹⁰⁶
Mezi mými informátory byl zakladatel a předseda tohoto spolku Alexandr Sargysjan. Práv
on přivezl do Jihlavy kříž. Sám jako hlavní náplň své práce uvedl škulturní
prosvětlenskou činnost.¹⁰⁷ Společnost se aktivně účastní na rozvoji ekonomického a
kulturního života kraje a snaží se prezentovat arménskou kulturu čechům.

Další podobnou institucí je občanské sdružení Arménský dom. Tento spolek byl založen
v roce 1994 a oficiálně funguje od roku 1999. Jeho hlavní sídlo se nachází v Mladé Boleslavi
a jednu kancelář má také v Praze. Jeho předseda Eduard Sarkisjan tvrdí, že je vytvořen pro
Čechy, pro majoritní společnost, aby se seznámila s arménskou kulturou. Dále také pracuje
na humanitární pomoci a integrováním programu pro arménské uprchlíky v ČR. Touto činností
se zabývali hlavně dříve, nejvíce uprchlíkům pomáhali v letech 1997-2005. Tímto bodem
programu je humanitární program v Arménii a Karabachu. Sám předseda sdružení strávil
sedm let jako pracovník společnosti lovůk v tísni na Kavkaze. V době kdy byl v zahraničí
vedla Arménský dom jeho sestra Marina, která je nyní předsedkyní Asociace uprchlíků. Celé
sdružení má celkem kolem tředesáti členů, ovšem zdaleka ne všichni jsou aktivní. Angažuje
45 Arménů, dále pak také Češi a Rusové. Dříve sdružení vydávalo časopis Nairi, ve kterém se
Čechy psalo vše o arménské kultuře, historii a současném dění v Arménii. Nyní má Sarkisjan v
plánu časopis zase obnovit a také by chtěl založit nakladatelský dom, kde by vydával i
nabízel i knihy a otevřít obchod s arménskými suvenýry. Bohem své existence sdružení
zorganizovalo spoustu kulturních akcí, hlavně v rámci dne genocidy.

Vidíme, že Arméni rozhodně nejsou uzavřenou skupinou migrantů. Je zřejmé, že se zde
snaží svou kulturu prezentovat čechům. Duchovní otec Arménské apoštolské církve v ČR
tvrdí, že by rád vytvořil most mezi českou a arménskou kulturou. Pevný sbor, který zpívá
na arménských mších je tvořen Čechy. Arméni uvádějí, že se s Čechy dobře přátelejí, na otázku
jaký národ tvoří hlavní skupinu jejich přátel odpovídali, že Arméni a Češi. Jeden z
podnikatelů se kterým jsem realizoval rozhovor záměrně dokonce výhradně Čechy.¹⁰⁸

Mezi jiné národy, se kterými se Arméni v ČR druzí a přátelejí, uvádějí respondenti na

105) Kořálková, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 24.

106) <<http://www.urartu-a.com/index.php?nid=8415&lid=cs&oid=1625027>> [10.5.2013]

107) A.S. 55 let, muž, historik, Jerevan.

108) E.S., 45 let, muž, podnikatel, Jerevan.

a Ukrajince. Při výzkumu jsem narazil i na dvě firmy s personálem. Z dalších ruskojazyčných národů, se Arméni drůží s Gruzíny, se kterými například spolupracují v etnocatering.¹⁰⁹ Arménské bistro *as na jídlo* v Praze nabízí kromě arménských specialit i gruzínská jídla. Jako přátelé byli uváděni také Bulhaři, Egypťané, Libanonci, v ojedinělých případech i Albánci, Pákistánci, Afričané a Saudský Arab. Ze západních národů byli jako přátelé dvakrát uvedeni Italové, se kterými se znají skrze práci a podle jednoho z respondentů jsou svou mentalitou blízcí Arménům. *Italové hodn podobni jako Arménici, otevření, plní emoci, to u nich chybí* (A.B.).¹¹⁰ Dvě respondenty dokonce uvedly, že mají známé Ázerbajdžánky, které nejsou jejich blízkými přáteli, ale vychází s nimi.

Dále mě také zajímaly sázky imigrantů s nimi. V arménské diaspoře platilo po dlouhou dobu silné pravidlo endogamie. Sázka s cizinkou i cizincem byl po dlouhou dobu vnímán, vzhledem k pravidlům endogamie a k mentalitě obkládání jako katastrofa, která zabrání transmisi kulturních hodnot. Trauma národa ohroženého exterminací vede k tomu, že se sázka uzavírá v rámci komunity chápán jako společenská a doslova i národní povinnost.¹¹¹ Řekl bych, že Arméni v ČR se tohoto pravidla snaží držet, ale není to zásadním pravidlem. Z mých respondentů měl pouze jediný lov k mufl za manželku. Dále jsem se setkal se dvěma sázkami mimo komunitu, jedna žena měla za mufla Slováka a jeden mufl Polku.

V rámci setkání jsem se setkal se dvěma ženami, které neměly dobré zkušenosti s českými muflí. Každá se však na arménské a české mufla dívala z jiného pohledu. Jedna měla za sebou jedenáctiletý vztah s ním, ale už edn s ním nechtěla být spojena. Český mufl dosti přímý a ezkritizovala. *Še-ť mufl se mi v bec nelíbí. Myslí si, že Arménie je zaostalá země, kde žena maká a chlap sedí doma, takhle se chovají spí-e oni tady. Hlavní prací spousty mufl je tady pulitr! Také tady v bec neznají gentlemanství. Vždy když vidím, že mi n kde n kdo podrží dveře, tak automaticky vím, že je to cizinec* (M.G.).¹¹² Druhá si dokonce vzala za mufla čecha, ale jejich manželství skončilo po sedmi letech rozvodem. Ovšem kritiku směřovala naopak k arménským muflům. *Komunita má zde moc nepříjemná a ekla bych, že je to tím, že jsem měla za mufla čecha. Arména bych si v život nevzala, líbí se mi, že e-i jsou liberální, nemají to v hlavě tak nesrovnalé, že povinnost ženy je pouze starat se o domá*

109) Projekt etnocatering vychází z koncepce sociálního podnikání Inbáze Berkat. Nabízí ženám migrantkám dle stejné zaměření. Ženy připravují originální jídla z jejich domácích kuchyní, které si mohou lidé snadno objednat.

110) A.B., 39 let, mufl, technický inženýr, Jerevan.

111) Kořálková, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012, str. 187.

112) M.G., 45 let, žena, výtvarnice, Artik.

nev rní, je-t víc neř e-i. Chlap ví, ře kdyřn co ud lá tak ho
nem la kam řít.(K.V.)¹¹³

Mezi druhou generací p řst hovalc , jsem se setkal s řívku, která si na-la za partnera
echa, se kterým se nyní řt huje od rodiny, kdyřl je-t nejsou provdaní. řkala, ře řej řatka
nese celý řej ř ípad pon kud ř fce. Kdyřl jsem se v-ak řtal řiných respondent řak oni by se
postavili ke ř atku řej ř d ří ř echy, tak v řt-řnou řkali, ře by řim to tolik nevadilo, ře je to
řej ř rozhodnutí.

4.8. Arménské tradice a řej ř transformace v novém prost řdí

D řefřitou arménskou tradicí, která se mezi řmigranty rozřvíř ařl v posledních letech
jsou arménské m-e. Kostel slouřřil v arménské historii vřřdy jako řířto, kde se říd ř scházeli. V
Praze a v Brn se konají m-e vřřdy jednou za m říc. Vlastní kostel zde prozatím Armění
nemají, v Praze se konají m-e v kostele Sv. řilří. Dle arménské tradice p ř í ř řchodu do kostela
kařřř zapálí řví řu, kterou zasadí do řířku. Spouřta arménský ř řen má p ř m-ř zahalenou
hlavu do -átřu. V-řml jsem ři, ře barevné -átřky jsou zde u Armének v obřib . M-e řrvá
pom řn řlouho a řajřmavým momentem je vyzpovřřřvání se z ř h řch . V tomto okamřřřku
v-řchňi řoty ří vystoupí z lavic a pokleknou na zem do uli řky.

Vřřznými arménskými tradicemi jsou nap . Řej ř tradi ří pokrmy, ři řej ř výřo ří
oby ře, které se promřřtají ři zde v řeské komunit . Projř me ři kalendář arménský ř
círřevních ř lidových řvátř . Hned na za átřku řoku najřeme v arménském kalendář ř dva
výřznamné řvátř řó Vánoce a oslavy Nového řoku. V arménském kalendář ř Vánoce p řpadají
na 6. ředen. Vánoce řlaví Armění z řeské komunity řsto dvakřřt, nebo se řřřř adaptují se ři
na řeské váno ří řvátř. Zp řob oslavy řeských ř arménský ř Vánoce je podobný. Armění
řtejn řako e-ř ředí ř ve e ř řbu. Armění ř ní v-ak nemřřvají řramborový řalát, ale řen
řrambor. Tradi řn se v Arménii ředl na Vánoce ř řyb řlov, řladká řřř ř smřřřaná
s řrozinkami.¹¹⁴ O tomto zvlá-řním arménském řkrmu v-ak řoji řespondenti řovo řili řpř-e
v řouvislosti s Velikonoci. Podle arménské tradice má řřna za řkol uva řt ve e ři, muřř zase
musí nakoupit řuroviny. V arménské tradici řají Vánoce p řdev-řm řuchovní výřznam. řeské
ř arménské Vánoce se podle výřpov ří řespondent řodn řrolnuli. V ř kterých řodinách ři
přř zappřřvají řeské řoledy, které řnají řej ř d řti ze -koly a potom ř ty arménské.

V řec celé dva řřřny mezi 24. p řsincem a 5. řednem jsou u arménské komunity ve
řnamení oslav. T řn ř mezi řimi řotřřř najřeme řal-ř d řefřř arménský řvátř a to *Nový řok*.

113) K.V., 38 řet, řřna, řekonomka, Leninakan .

114) Zahradňí řová, H., *Tradi ří arménská řuchyn* , řdiplomová p řřce, 2006, řtr. 79.

tradiční navštěvovali příbuzní a známí a také rodiny, kde v
Pe e se tradiční obřadní peřivo gatha a novoroční stůl musí
být co nejbohatší.¹¹⁵ Tradice oslav nového roku se drží i u Arménů i v české komunitě. Na
Nový rok se sejdou přátelé a příbuzní, udělají si dlouhý stůl plný arménských jídel a oslavy
jsou v plném proudu. Podle některých respondentů trvají oslavy nového roku až tři dny.
Oslavy českých a Arménských Vánoc i Nového roku jsou tedy u některých arménských rodin
v ČR propojeny v jednu velkou oslavu. *ŠU nás Vánoce začínají po česku a potom končí po
arménsku 6.ledna, víc to slavíme toho 24.prosince. V lednu je to takové poklidné, je to vrchol
oslav takže spí–odpočíváme* (E.S.).¹¹⁶ Mezi 30. prosincem a 5. lednem by měli Arméni držet
post¹¹⁷. S takovými, kteří by tento zvyk drželi, jsem se během mého výzkumu však nesetkal.

V diskuzi o slavení Vánoc jsem se setkal i s negativním názorem, kdy se dotyčná
kritizovala jejich komercializací. *Š Mám ráda Vánoce, líbí se mi jak tu pečou cukroví, ale
vadí mi lidi, kteří berou Vánoce z té materialistické stránky. Pokud člověk není v říci nemá to
slavit* (V.M.).¹¹⁸

Nedlouho po Vánocích slaví Arméni svátek sv. Sargise.¹¹⁹ Svatý Sargis je arménský
patron zamilovaných, slaví se ve stejný den jako sv. Valentýn, 14.2. *Š Svatý Sargis je arménský
Valentýn, kdo má svatbu musí 7x přeskakovat oheň. V tento den vždy jíme halvu a jednou jsme si
tady na balkóně v paneláku udělali malý ohýnek a ten jsme přeskakovali* (S.B.).¹²⁰ Zde
vidíme, že Arméni hodnají na tradicích spojených s oslavami manželství. Ovšem
přeskakování ohně symbolizující oheň má svou tradici již v pohanských dobách a přivodn
se praktikovalo den před samotným svátkem Sv. Sargise. Arméni věří, že v noci Sargis
přijede na bílém koni a nechávali mu přede dveřmi drobné oběti. Pokud se tam ráno objevily
stopy jeho koně, znamenalo to, že k nim Surb Sarkis bude milostiv a spasí je, pokud se někdy
na cestách ocitnou v nebezpečí. Hospodyně potom uvaříla z obřadní kašičky, která se jedla
s horkým rozpuštěným máslem a syrovátkou.¹²¹

Dalšími svátky jsou Velikonoce. Ty jsou i v arménském kalendáři pohyblivé. Před
Velikonocemi by měli Arméni držet post, podle dávné tradice by měl dokonce vypadat tak, že
by neměli konzumovat žádné potraviny živočišného původu.¹²² Samotné arménské

115) Tamtéž, str. 81.

116) E.S., 45 let, mufl, podnikatel, Jerevan.

117) Zahradníková, H.: *Tradiční arménská kuchyně*, diplomová práce, 2006 str. 79.

118) V.M., 18 let, žena, studentka, Moskva.

119) Sv. Sargis je jedním z nejoblíbenějších svatých v Arménii. Jednalo se o přivodného vojáka, který se později
stal významným světcem.

120) S.B., 37 let, žena, přivoditelka, v ČR prodávající, Jerevan.

121) - , A.: ,
1998.

122) Zahradníková, H.: *Tradiční arménská kuchyně*, diplomová práce, 2006 str.83.

arménským. Hlavní součástí jsou také barvená vejce. Je to na Velikonoce, kdy se v Arménii o Velikonocích na božím stole chybí červená vejce. Některí informátoři zdrazovali, že vejce barví na červenou, protože je to barva Krista. Snahou se vyhýbat umělým barvům a jako barvivo často používají červenou cibuli. Na Velikonoce vždy vaří jablečnou zmiňovanou arménskou jídlo *plov*. Jedná se o rýži ve které jsou hrozinky. Rýže má představovat lidstvo, hrozinky jednotlivce. V Praze se na Velikonoce tradičně koná mše v kostele Sv. Jiljí. Při mé návštěvě se v roce 2013 na mši sešlo přes sto Arménů. Arménský velikonoční zvyk, se kterým se u nás Arméni neztotožnili, je eská pomlázka.

V létě, 11. srpna se slaví jeden z hlavních svátků arménské církve, pohanský Vartavar, který je rovněž oblíbený mezi lidmi.¹²³ V tento den se lidé v Arménii polévají jako symbol čistoty a vypouští holuby. O tomto svátku se Arméni vždy vyjadřovali jako o jednom z nejdělejších, ale potom přiznali, že v zdejší komunitě vlastně vůbec neslaví, což je logické. Jedna z respondentek však tvrdila, že už mnoho let pozoruje, jak v Praze na Vartavara každý rok přichází.

Druhým dělelým letním arménským svátkem jsou slavnosti sklizně hroznů. V pohanských dobách byl tento svátek známý jako Nasavard a neměl pevné datum. Záleželo na oblastech, v těch kde vládlo drsnější klima se slavnosti konaly až na podzim. Toto období bylo jejich šňovým rokem.¹²⁴ Nás budou spíše zajímat svátky Pofehnnání hroznů, které dnes spíše nahrazují Nasavarda. V průběhu století došlo k jeho synkretickému propojení s nanebevzetím s dnem Panny Marie, který připadá na 15. srpna. Tento den by měl každý Armén přinést do kostela hrozny, které pofehnná. Tento zvyk se drží i v místní arménské komunitě. Některé respondenty uvádí, že si u této příležitosti připraví arménskou hostinu, kde figuruje na stole hrozen vína.

Další dělelitou tradicí, které se Arméni ve zdejší komunitě drží je vaření arménských jídel. Této tradice využívají i ke komerčním účelům. Některé Armény zde vlastní drobná bistra kde nabízí tradiční arménská jídla. Pro arménskou kuchyni je typická hlavně zelenina, luštěniny, ovoce, a také sladkosti.¹²⁵ S nimi souvisí specialita, kterou se zde Arméni velmi proslavili, medovník Marlenka. Med byl hojně používán v tradiční arménské kuchyni, ale převládá medovník se popisuje slovanským národem. Tento výrobek se nápadně podobá staroarménskému medovníku. Liší se od něho krémem a nepřidávají se žádné chemické konzervanty. V přílohách najdeme celý životní příběh rodiny majitele této firmy.¹²⁶

123) Tamtéž, str.85.

124) Zahradníková, H.: *Tradiční arménská kuchyně*, diplomová práce, FF UK, 2006.

125) Tamtéž, str. 44.

126) Textová příloha, str. 65.

4.9. Česká republika pohledem Armén

Názory mých respondentů na Českou Republiku byly v podstatě spíše kladné, ale výpovědi se lišily. Dotazoval jsem na to, jak vnímají celkovou současnou situaci v zemi, jak hodnotí českou kulturu, přírodu, a zajímal mne také pohled Arménů na povahu a mentalitu Čechů.

Nejdéle ze všech mých respondentů je v ČR akademický malíř Tigran Abramjan, který sem přicestoval z rodinných důvodů po pádem komunistického režimu. Je jediný, který zde zažil dva různé režimy. Uvádí, že byl velmi ztížen vlivem Sovětského svazu na tehdejší Československo. *Šel jsem zde ovlivněn silným vlivem SSSR, v Arménii jsem nic takového neviděl. Arménie byla za Sovětského svazu naopak lépe než dnes. Byla na úrovni pobaltských států, vysoko-kolský systém byl na vysoké úrovni, zvláště exaktní v době, kdy se tam našel velký prostor k rozvoji* (T.A.).¹²⁷ Současná politická situace v České Republice není podle ostatních respondentů úplně ideální, ale osobně jsou rádi, že je o mnoho lepší než u nich v Arménii. Mnohdy pro ně bylo nepochopitelné, proč si zde lidé stěžují.

Již v minulých kapitolách bylo uvedeno, že Arménům se v České republice líbí a tvrdí, že jsou zde dobře přijati. Říká to hlavně duchovní otec Arménské apoštolské církve, A.P. Barshek. *Šel krásný národ, dobrá vláda, národ který přijal tolik Arménů, cizinců s otevřenými rukama, národ který má dobré srdce, z toho důvodu jsme za to pracovat jako komunita, mohli přivést sem českou kulturu* (A.P.B.).¹²⁸ Nejastji oceňovali Čechy hlavně v tom, jak se chovají ke své architektuře, velmi dobře pečují o památky, což podle nich kterých respondentů v Arménii také chybí. *Šel líbí jak oni mají rádi svůj stát, své pomníky, jak chovají ke své architektuře, jak oni mají rádi včasně to chránit, já bych chtěl aby v arménsku takovéto podobné vztahy se svými památkami s přírodou* (A.K.).¹²⁹ Zásadní vlastnost, kterou zde dotazovaní Arméni naopak nejvíce postrádají je pohostinnost a silné rodinné pouto.

Při otázce na českou povahu jsem se ptal hlavně na to, jaké výrazné pozitivní a naopak negativní vlastnosti u Čechů Arméni zaznamenávají. Dále zda se zde někdy setkali s xenofobií. V prvním případě často odpovídali, že podle svého názoru se tato kritéria jednoznačně hodnotit nedají, nebo každý národ má své pro a proti, v každé zemi najdeme dobré i špatné lidi. Jeden z respondentů prohlásil: *Šel pozitivní lidé jsou pro mě ti, kteří mají*

127) T.A., 57 let, mufl, akademický malíř, Jerevan.

128) A.P.B., mufl, 41 let, duchovní, Eriwan.

129) A.K., 56 let, mufl, novinář, Jerevan.

...byli i n kde ve sv t a v dí jak to kde chodí.õ(H.A.).¹³⁰ Zde
...lání má u Armén mimo ádn vysokou hodnotu. N jaké
charakteristické vlastnosti pro eskou povahu v-ak vřdy vyjmenovali. e-i jsou podle nich
klidní, up ímní, laskaví, tolerantní, podle n kterých n kdy afl moc: *šTo co se tady d je to co
tu p edvád jí p edstavitel r zných jiných kultur, co tu e-i trpí, to kdyby v Arménii n kdo
vyvád l, to by ne-ło, Ta otev enost a tolerantnost na úrovni vlády a státu je neuv ítelná.
Tolerantní jsou to fle nemají strach z cizinc nebudu uvád t jako negativní, ta mládeř uřl je
p ipravena. Ti sta í nem li ty zku-enostiõ(E.S.).¹³¹*

Jedna z respondentek také oce ovala echy v tom, fle jsou oproti Armén m zdvo ílí
v í oby ejným lidem. V Arménii jsou sociální rozdíly mezi lidmi hodn velké a tato řena si
st flovala na nezdv ílé chování bohatých a majetných ob an v í t m oby ejným. Na rozdíl
od Armén v Arménii e-i dodrřují nap . správný kodex vykání. *šTo se mi líbí, fle tady lidi
vřdy správn vykají, u nás kdyřl n kdo z vy-í vrstvy se setká s n kým z nřl-í vrstvy tak mu
za ne hned na chodníku tykatõ(S.B.).¹³²*

Jako negativní vlastnost vidí nej ast ji Arméni na e-ích závist. *šKdyřl tady cizinec
dosáhne n jakých výsledk , ech musí hned závid t, ale to,fle on platí dan a ty echy z t ch
daní dostávají p ísp vky na dí t , o tom uřl nep emý-lí, fle ten cizinec podnikatel tady má
výhody i pro n pro echy, oni prost primitivním zp sobem myslí to, vyd lává tady miliony,
my jsme nezam stnaní.õ(E.H.).¹³³ Dále jim e-i p ípadají p íli- chladní a p íli- moc
konzervativní. õ e-i jsou hodn studení, ale není se emu divit, kdyřl tu je hrozn krátké léto.
Já jsem tady 8 m síc ro n v depresi z té zimyõ(N.A.).¹³⁴ V názoru na celkovou otev enost
ech se výpov di respondent asto li-ily. Jeden muřl, který vlastní s manřelkou arménský
maloobchod v Praze tento problém zajímav rozebral: *š e-i jsou mofná moc konzervativní,
dlouho se rozmý-lí...ale ono je to takhle: Arménec zajde v obchod hned za ne mluvit, co myslí,
co nemyslí a tohle v-echno. Kdeřto e-i kdyřl zajdou? To t řko hned zajdou. Musí hodn
p emý-let, jít tam nebo ne? Protofle to je pro n zvlá-tní obchod, takfle oni p íjdou a za ínají:
Ticho, koukat co a jak, od za átku necht jí mluvit, pak kdyřl na n manřelka za ne mluvit tak
uřl se za ínají otevírat a uřl normáln tam m řlou sednout vypít kafe a tak dál. Potom uřl
za ínají mluvit i víc neřlArménci, kdyřl je ta mofnost tak se otevírají hodn õ(A.B.).¹³⁵**

Na-li se i respondenti, kte í rozvážnou povahu ech považovali naopak za kladnou.

130) H.A., 45 let, muřl, noviná , Jerevan.

131) E.S., 45 let, muřl, podnikatel, Jerevan.

132) S.B., 37 let, řena, p v. u ítelka, v R prodava ka, Jerevan.

133) E.H., 29 let, řena, chemická inřenýrka, Jerevan.

134) N.A., 45 let, řena, p v. léka ka, v R galeristka, Jerevan.

135) A.B., 39 let, muřl, technický inřenýr, Jerevan.

ální, nelpí tolik na emocích a jsou rozvášň j-ō(K.K.).¹³⁶

otázka problému st etu Armén , jakofito národa zakládajícího svou identitu na ví e s echy, jakofito nejateisti t j-ím národem v Evrop . Armény ufl v minulosti velký st et s ateisty potkal, nebo tém sedmdesát let byla sou ástí ateistického Sov tského svazu. Respondenti si v-ak na ateismus u ech p íli- nest flovali. N kdy se Armén m e-i jako ateisté ani nejeví. *šV d la jsem, fle jdu do ateistické zem a nejd ív jsem nemohla pochopit, pro tu lidé mají p ísloví jako šjefti-marjaaō,šprobohaō. e-i jsou nev ící, protofle katolická církev ud lala maximum proto, aby lidi od víry utekli. M la jsem u katolík pronajatý prostor, ale pak jsem se s nima 2 roky hádala, protofle po m cht li skute n nehorázné peníze. e-i si íkáte, fle jste ateisté, ale nechováte se tak. To ufl po t ch 20ti letech vímō(M.G.).*¹³⁷

S xenofobní diskriminací se dle odpov dí Arméni v R setkávali minimáln . Od jedné dívky jsem si vyslechl nep íjemný p íb h, kdyfl ji na st ední -kole u ítelka automaticky odsoudila, kv li p edchozím -patným zku-enostem s jinou arménskou studentkou. *šV prváku mi ne-la chemie. Na-e u ítelka m naprosto shazovala, na t ídní sch zce ekla mamce fle mám problémy s chemií, protofle neumí mluvit esky, p ítom jsem a v té dob jsem ufl esky mluvila plynule, jenom jsem prost nerozum la té chemiíō(A.S.).*¹³⁸ Ostatní respondenti ásto uvád li, fle se sami osobn s rasistickou diskriminací nesetkali, ale v dí, fle tady rasismus je. *šJá cítím fle oni mají n co, to není ke mn lidi vidí, fle nejsem z Afriky, nejsem rom, oni k jiným lodem chovají tak n kdy, ne ekl bych fle to je tak velký problém, ten problém existuje, není tak urgentní, ale je.ō(A.K.).*¹³⁹ Podle jiné informátorky si zde e-i na rasisty jen šhrajíō *šOni se chovají jako rasisti, ale ten smysl rasismu, ten opravdový rasismus tady nechápe nikdo. To zaftíte ve Francii, v N mecku, kde se na vás usmívají v-ichni jsou p íjemní, ale práv v tom je na kaflký vte in dáno fle jste osmá sorta lov kaō(M.G.).*¹⁴⁰

eské prost edí a krajinu hodnotili Arméni velmi dob e. Zvlá-t Prahou, kterou hlavn um lci ozna íli za p ímo okouzlující místo. *šM flu vám íct, tak jak já víc jezdil po Evrop , Praha to je nejkrásn j-í místo v Evrop pro m ō(P.A.B.).*¹⁴¹

*šPraha je pro m snad to nejkrásn j-í místo na sv t , líbí se mi jak se tady prolínají v-echny ty styly od gotiky aflpo kubismusō(M.G.).*¹⁴²

šPraha je tak nádherné místo, fle kdyfl jsem sem p íjel, tak jsem byl dva m síce v extázi,

136) K.K., 22 let, mufl, student, arencavan.

137) M.G., 45 let, flena, výtvarnice, Artik.

138) A.S., 22 let, flena, návrhá ka, Jerevan.

139) A.K., 56 let, mufl, noviná , Jerevan, 18 let v R.

140) M.G., 45 let, flena, výtvarnice, Artik.

141) A.P.B., 41 let, mufl, duchovní, E miadzin.

142) M.G., 45 let, flena, výtvarnice, Artik.

místa, která v esku Arméni nav-tívali, tak nejoblíben j-ím místem byl eský Krumlov. N kte í podnikají i výlety po eských hradech, obdivovali hlavn Karl-tejn. Dále se také Armén m líbí eská p íroda a to zejména Krkono-e. Podle fotografa Garika Avanesiana je eská krajina mimo ádn fotogenická. Afl zde v esku se stal profesionálním fotografem. Fotografování bylo p vodn jen jeho koní kem a jeho obflivou bylo podnikání.

Po otázce na eskou kulturu a um ní za ali mnozí hned se zaujetím vypráv t. N kte í dokázali íci více zajímavostí, nefl ada ech . Trochu m p ekvapilo, fle n kte í za ali prvn mluvit o eských popových interpretech, p esto fle zde jinak poslouchají arménskou hudbu. *šMám ráda Karla Gotta, ten zpívá od srdce a potom také Lucii Bílou.õ(R.H)*¹⁴⁴ Mlad-í lidé naopak mají problém najít na eské hudební scén kvalitního interpreta. *šHudební scéna m dost zaráfl, myslím, fle v té esko nejvíce "zaostává". kvalitní kapely aby tu lov k roky hledal a nena-el.õ(K.K.)*¹⁴⁵

ast ji v-ak Arméni mluvili o eských spisovatelích, malí ích, socha ích, o divadlu a kinematografii. e-i mají podle n kterých respondent zajímavou kulturu a um ní, ale málo si jí cení. *š e-i mají spoustu dobrých um lc , Anderle, Zrzavý, Zoubek, ale v bec si jich neumí cenit. Davida erného mám také ráda, ale e-i ho rádi nemajíõ(M.G.)*¹⁴⁶

*š e-i mají velmi zajímavé a bohatou kulturu, ale pomalu umírá národní kultura. jazyk. folklorní tance, písn a hudba, jsou základy národní kultury a um ní, ale ufl to nepropagují. Místo toho propagují globalizované kulturu a um ní a to vede do zmizení národní kultury. To je velká -kodaõ (A.S.)*¹⁴⁷

Arméni v-ak p íli- neoce ují eskou kuchyni. Chybí jim více zeleniny, která je pro kuchyni arménskou typická. Zvlá-t jim pak chybí meru ky a granátová jablka, které to pat í k jedn m z hlavních symbol Arménie.¹⁴⁸ eská kuchyn podle nich postrádá originalitu a n kte í si st flovali na to, fle zdej-í pokrmy jsou p íli-tu né. Ti, kte í tu flíjí ufl déle p iznávají, fle si na eská jídla ufl celkem zvykli, ale va í spí-e ty arménské. D ti imigrant znají eská jídla ze -koly a tak tato za ala va it i v n kterých rodinách doma. N kolik respondent si takto p ivyklo gulá-i a sví kové omá ce. Na-lo se i n kolik málo jedinc , kte í projevíli k eské kuchyni drobnou sympatii, m li rádi nap . ovar a -trúdl. Zajímavé bylo, fle

143) N.O., 45 let, mufl, výtvarník, Jerevan.

144) R.H., flena, cca 65 let, ekonomka v d chodu, Jerevan.

145) K.K., mufl, 22 let, student, arencavan.

146) M.G., 45 let, flena, výtvarnice, Artik.

147) A.S., 55 let, mufl, historik, Jerevan.

148) Granátové jablko bylo v tradici symbolem plodnosti a erotické síly.

e mi dostalo od duchovního otce arménské církve. *š Mám rád
vá kolena, flebra, ovocné knedlíky a eské pivoř(A.P.B.).*¹⁴⁹

4.10. asopis Orer

Orer znamená arménsky řdnyř a tento zpravodaj zde byl zalořen v zá í roku 1999 arménským podnikatelem Eduardem Sarkisjanem a noviná em Hakobem Asatryanem, který je po celou dobu jeho řefredaktorem. Práv z jeho hlavy pochází my-lenka, arménského asopisu v evropské diaspo e.¹⁵⁰ Do R se p ist hoval v roce 1998. íká, ře v Arménii práci a ve-keré zaji-t ní m l. Jeho řlena, která je téřl noviná kou dostala nabídku práce v radiu Svobodná Evropa a tak se rozhodli p est hovát sem. Jakofito noviná p emý-řel o n em, co evropské arménského diaspo e chybí. Napadlo ho zalořit asopis, který bude informovat Armény o d ní v diaspo e. Pí-e se tam tedy o tom, co se d je v eské arménského komunit , v jiných arménských komunitách v Evrop , o esko-arménských vztazích a v neposlední řad asopis informuje o aktualitách v Arménii.

asopis se za al postupn ří it i do jiných zemí kde existují v t-ř Arménského komunity. Nejd íve do N mecka, potom do Polska, Slovenska a nyní tento magazín vychází i v Rusku, Belgii, Bulharsku, Rumunsku, na Kypru, v ecku, Třvýcarsku a Třřan lsku. Pí-ř tam p edev-řm o v-em co je spojené s Armény v R a na Slovensku.

Vydavatelem asopisu je mezinárodní nezisková organizace Informa ní Centrum Kavkaz ř Východní Evropa. Psán je v Armén-tin , ale v kařdém ísle najdeme i n kolik esky psaných lánk . Vychází kařdý dva m síce a má 1000, n kdy 1 500 výtisk . V roce 2011 vycházela speciální edice v rámci desetiletého výro ní nezávislé Arménského republiky. Třřst výtisk m lo vřdly n jaký řtopř p řb h. První výtisk psal o arménského literatu e a arménského diaspo e. Ve druhém výtisku se pojednávalo o arménských um lcích, p edev-řm malí řch, kte í p sobí v N mecku, ve Francii a v R. Také tam byly rozhovory s eskými sklá í a socha í. T etí výtisk byl v nován arménského kinematografii a divadlu za 20 let nezávislosti a studiu Barrandov v rámci jeho výro í. řtvrtý výtisk rozebíral arménská masmedia sou asnosti. Pátý výtisk psal o vzd lávání v nezávislé Arménii a v řřestém výtisku byly řhrnuty v-echny d řřřřitě události v letech arménského nezávislosti.¹⁵¹

V-řchni respondenti, se kterými jsem mluvil tento asopis znají, pouze t i ho nekupovali pravideln . řrtivá v t-řna z nich se k n mu vyjad ovala jen pozitivn . Hlavn se jim líbí, ře si zde mohou p e řřt n co v armén-tin . Dozv ří se prý v ři, které by se jinak nedozv ř li.

149) A.P.B. muřl, 41 let, duchovní, E miadzin.

150) H.A., 45 let, muřl, noviná , Jerevan.

151) H.A., 45 let, muřl, noviná , Jerevan.

...jim na časopise nejvíc líbí ufl jenom to arménské písmo, kv li
 ... Podle duchovního otce arménské apo-tolské církve v R je
 asopis d leflitým nejenom pro komunitu, ale i pro církev.

Na podzim 2012 byly založeny webové stránky tohoto asopisu. Oer a jeho zpravodajství se tak p esouvá do online dimenzí. Díky tomu se tená i mohou dozv d t spoustu zpráv mnohem rychleji. Stránky jsou v dispozici ve ty ech jazycích a to v arménském, eském, anglickém a ruském. Redaktor asopisu, Hakob Asatryan také pí-e první nové novinky na sociální sí facebook, kde má eská arménská komunita svoji skupinu. Online variantu Oeru respondenti pov t-inou vítali. Tisk podle n kterých ufl ztrácí svou hodnotu, protože jsou zde prezentovány dva m síce staré informace, které nemají nic s novinkami nic společného, nebo v-echo ufl v dí z internetu. Oproti tomu zde byli i tací, kte í si velmi cení toho, že Oer stále vychází v papírové podob a cht li by tuto tradici zachovat.

Kritiku jsem usly-el ze strany arménských um lc , p sobících v R. Jeden z malí , který a koliv si asopisu cení, by jej rád více otev el ech m, uvítal by více esky psaných článk . Jiný v Praze p sobící arménský umlec m l na Oer zcela protikladný názor nefl v-ichni ostatní respondenti. asopis zcela zkritizoval a p irovnal jej dokonce k bulváru. Dle jeho názoru se v Oeru pí-e jen o bohatých Arménech a úpln p ehlíflí chudé a lidi a problémy, kterými Arménie trpí. Podle jeho tvrzení tak zpravodaj vytvá í klamnou p edstavu o dokonalosti Arménského lidu.

4.11. Arménská sobotní -kola

Arménské sobotní a ned lní -koly jsou velmi astým fenoménem diaspory. V n kterých zemích jako nap . Írán, Libanon, ale i ecko i Francie funguje dokonce regulérní -kola pro arménské d ti. Arménská komunita v eské republice má svou sobotní -kolu v Praze a funguje jifl patnáctým rokem. Jak nám název napovídá, v Arménské sobotní -kole probíhá výuka jen jednou týdn , v sobotu. Arménské d ti se zde u í jejich rodný jazyk, písmo, historii a také národní písn a tance. My-lenka založit arménskou -kolu v Praze se zrodila jifl v roce 1996 a realizována byla v únoru následujícího roku. Jednalo se o první oficiáln vyhlá-enou arménskou instituci v R. editorem -koly je po celou dobu její existence pan Armen Koloyan, který stál u jejího založení. Od samého za átku -kola sídlí v budov Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. U ebny jsou poskytovány zcela zdarma. V dob kdy -kola vznikala, fungoval na FF UK obor armenistika, kde u ili jak e-tí tak armén-tí profeso i. Ti se podíleli na jejím založení a díky nim sídlí -kola na Filozofické fakult . Ve

Uitelé zde vyuují též zadarmo. Tělo je v kontaktu s
rání a ministerstvem diaspor, od kterých dostává u ebnice
pro své fláky jako dary. Jejich uitelé mají možnost v Arménii studovat na letních semináích
pro uitele.¹⁵²

Dti jsou rozdleny do tří oddlení. Rozdlují se jednak podle věku a jednak také podle
schopností. Mě se totiž stát, že do –koly zavítají dťi kteří arménsky umí jít z domova a
naopak i tací, kteří arménsky neumí vůbec. Do oddlení pro nejmenší chodí dťi od
pedkolního věku a fláci první a druhé třídy. Uí se zde hlavně arménské písmo. Pro ně které
dťi je to vůbec první písmo, které se učí, nebo chodí teprve do mateřské –koly. Uí se ho
ještě dříve, než kdyby šli v Arménii, což pro ně koho může být na první pohled trochu
zaráflejší. editel –koly, Armen Koloyan to však za příliš brzké nepovažuje. *Šťdťi jsou siln
ovlivn ní eskou kulturou. Jejich mateřským jazykem se stává e-tina. Zaínají tak myslet
esky. Jazyk je základní pojistkou toho, aby na-e kultura nevymela a proto s ním zaínáme jít
takhle brzy.* (A.K.)¹⁵³

Akoliv výuka probíhá spíše formou –koly hrou, dťi se však učí v tomto oddlení musí
znát jméno Mesropa Ma-toce, který vynalezl arménské písmo. ásto také zpívají arménské
národní písně, ve kterých se vude zpívá o slávě arménskému národu. V jejich textech jsem
několikrát zaslechl šhajasaň název pradávného kmene, o kterém prý dťi pedkolního věku učí
také v di. Velmi ásto je v učebnici zobrazován arménský národní symbol, hora Ararat.

Do oddlení pro starší chodí nejastěji dťi ve věku od osmi do jedenácti let. Uí se zde
jít pokročilou úroveň arménskému jazyku. Někdy sem však mohou jít i mladší dťi, kteří učí
znají lépe jazyk. Výuka zde probíhá více individuálně. Toto oddlení vypadalo velmi
neorganizovaně. Uitelka se v t-inou vnuje zvláště jednotlivcům, zadá jim úkol a potom
ho s každým samostatně rozebírá. Dťi celkem jeví zájem o probíranou látku, ale uitelé jim
dávají velkou volnost. Když nemají práci tak hrají hry na mobilech, povídají si apod.

Do oddlení pro nejstarší chodí arménské dťi ve věku od 12-ti do 15-ti let. Uí se zde
pokročilou gramatiku arménskému jazyku, arménskou literaturu a historii. Výuka zde probíhá
jako klasické vyuování. V jejich učebnicích je spousta obrázků významných osobností
Arménie a arménských památek. Arménská gramatika je tam hodně podrobně rozebírána.
Uitelka zadá například flákem patnáct arménských slov a oni mají vytvořit z nich věty tak, aby
zmaňily pády, asy apod. Někdy k nim zavítá i editel –koly aby jim pověděl o některých
aktualitách z Arménie.

152) A.K., 56 let, muž, novinář, Jerevan.

153) A.K., 56 let, muž, novinář, Jerevan.

...sportní –kolu také jako takový šklub p átel a zábavy. íkají, fle
d ti jejich národa. Ve –kole prý mají velmi dobrý kolektiv, na
který se každou sobotu t í. Celá tato instituce je tedy významným faktorem sdružování druhé
generace zdejších Armén . Na otázku zda mají rad ji eskou nebo arménskou –kolu, d ti
odpovídaly, fle bu arménskou nebo oboje. Jen jeden ambiciózní chlapec mi íkal, fle rad ji
má svou regulérní eskou –kolu (chodí na osmileté gymnázium), proto fle tam se více pracuje.
S nejstaršími d tmi se dalo velmi dobře diskutovat.

Krátký rozhovor jsem ud lal s dvanáctiletým Gorem Vartazaryanem¹⁵⁴ a jeho
trnáctiletou sest enicí Nare Gi uns.¹⁵⁵ Oba se narodili jifl v eské republice, ale cítí se jako
Arméni.

Chodíte do arménské –koly rádi?

Nare: *Ob as jsem tu unavena, ale –kolu mám ráda, považuju to za hodn d lefítou v c.
zajímá m hlavn ta historie.*

Gor: *Kdyfl jste z Arménie tak musíte um t sv j jazyk, jeto ostuda kdyfl to neumíte. Taky
tady mám kamarády, není to jakofle d eme a tak. Je to takové voln j í*

Zajímáte se hodn o historii va–eho národa? Je to podle vás d lefítý p edm t?

Gor: *Jo, v–ude to ukazujeme, chceme aby Turci p iznali, fle byla ta genocida! Hodn se
proti tomu bojuje, ale moc lidí o tom neví. A hlavn se chlubíme, fle jsme byli první stát který
p ijí k es anství.*

Nare: *Historie je hodn zajímavá, proto fle je hodn stará.*

Mluvíte doma arménsky?

Nare: *Armén–tinu známe z domova, ale slovní zásobu nemáme moc velkou. V této –kole
si ji roz í ujeme a u íme se správnou gramatikou.*

V em se podle vás li í Arméni od ech ?

Gor: *Arméni jsou v t í vlastenci, jak byli ohrofováni, museli více bojovat za svou
identitu. Arméni táhnou za jeden provaz, e í mají tak 1000 provaz . e í jsou p átel–tí,
sportovní, líbí se mi jak lezou po horách a jezdí na chaty. Jsou ale moc uzav ení a n kdy
egoisti tí.*

Vidíme, fle obraz Turka jako demonizovaného nep ítele se projevuje u v–ech generací
Armén , i u t ch z diaspory. P í výzkumu v arménské –kole jsem poznal, fle znalost národní
historie a kultury je d lefítou sou ástí samotné výchovy, na kterou se siln hledí i diaspo e.

¹⁵⁴Kola také sloufí jako prost edek k oslavám n kterých národních svátk a slavností. V

¹⁵⁴) G.V., 12 let, student víceletého gymnázia, Praha.

¹⁵⁵) N.G., 14 let, studentka víceletého gymnázia, Praha.

5.1. kdy jsou arménské Vánoce se ve –kole koná besídka, kdy a vytváří její příjemnou atmosféru pro jejich rodiče. Nejblíže sobotu k 28. květnu –kola pořádá vystoupení v rámci oslav výročí první arménské republiky, které připadá právě na tento den. Děti z arménské –koly někdy také vystupují na multikulturních večerech.

Arménská sobotní –kola slouží také jako místo pro setkání Arménů. Spoustu malých dětí tam doprovází jejich rodiče, kteří tam na své děti čekají a mezitím tam spolu rozněbávají. V této respondentka, která měla arménskou –kolu buď vychovanou, nebo do ní chodily jejich děti, byla s touto institucí spokojena. Pouze jedna dotázaná žena tvrdila, že tam nemá dobré zkušenosti a nechce o tomto tématu vůbec mluvit. Podle editore –koly však pro zachování arménské kultury v komunitě pouhá sobotní –kola nestačí. *„Chcť lo by to regulérní –kolu, ktorou majú arménské meniny v zemích, kde Arménie tvoří jakýsi stát ve stát. Ť U nás však nevidím ani do budúcnosti možnosť, že by mohla regulérní arménská –kola vzniknúť.“*(A.K.)¹⁵⁶

Arménčina byla v minulosti hodně ohrožena rustinou a podle některých respondentů se stopy jejího vlivu v arménčině dodnes odrážejí. Postupná eroze (handicapovaného) jazyka může vyústit i v situaci, kdy dochází k prudkému omezení slovní zásoby a ke gramatické nejistotě v takovémto případě se někdy hovoří o šsemi-speakersů i šterminal speakersů. Při výzkumu v arménské –kole jsem si poznamenal, že Arméni si jsou podobných hrozeb vědomi a snaží se o zachování jazyka v komunitě dleřitou pozorností.¹⁵⁷

---

156) A.K., 56 let, novinářka, Jerevan.

157) Матвеева, Л.: *Язык и идентичность этнических меньшинств: проблемы сохранения и revitalization*, Cargo, Praha 200, str. 70.

V předchozích kapitolách jsme se dočetli, že Arméni se snaží lépe seznámit s jejich kulturou a mají pocit, že je zde lépe přijati. Rozhodl jsem se udělat menší anonymní průzkum, abych zjistil, jaké mají lépe znalosti o Arménii a jaké mají připadné zkušenosti se zdejší arménskou menšinou. Celkem čtyřiceti lidem jsem rozdál jednoduché dotazníky.¹⁵⁸ Hodně mě zajímalo, co se lidem vybaví, jako první věc, když někde uslyší o Arménech. Nejprve jim se objevovaly odpovědi obsahující nějaké tragické události, které Arménii postihly. Nejvíce respondent napsalo turecká genocida, potom spor o Náhorní karabach a jednu zemi těsání. Stejně také odpovědi byly zeměpisná poloha Arménii. Tu však respondenti uváděli spíše jenom příbližně, a kolik lidí napsalo šKavkaz, dále psali spíše šAsie nebo šVýchod. Na druhém místě se bohužel umístily odpovědi, ukazující že se dotýká o Arménii téměř nic neví. Téměř lidem se nevybavilo nic konkrétního, napsali buďto šnic nebo jen, šně jaký kmen šcizí kultura šexotika apod. Dále také poměrně často uváděli víru, vzpomněli si na to, že Arméni byli první národ který přijal křesťanství a má svou vlastní Arménskou apoštolskou církev. Některým lidem se vybavila Marlenka, dále mělo také několik lidí spojeno Armény s tmavou pletí, horami, pastevectvím a barevným oblečením. Jednou se objevila i meruka, symbol Arménie, pohostinnost a hudební skupina Armén z americké diaspory System of a down.

V druhé otázce se měly respondenti trochu více rozepsat o tom, co všechno vědí o Arménii a arménské kultuře. Zde se ukázalo, že znalosti jsou spíše slabé, a koliv se také našlo několik lidí jejich znalosti bych označil za velmi dobré. Ti však byli spíše v menšině. Celkem třináct lidí napsalo, že neví vůbec nic. Odpověďlo tak i několik žen, které jsou aspoň studují na vysokých školách. Oproti tomu středněškolsky vzdělaní pracující muži měli mnohdy větší znalosti. Našlo se celkem 10 lidí, z jejichž odpovědí vyplynulo, že jejich znalosti o Arménii jsou celkem bohaté. Psali například o konfliktech s Tureckem a Ázerbajdžánem, dále také věděli o jejich církvi, diaspoře, psali, že mají svébytnou kulturu, jeden dokonce zmínil spisovatele Saroyana a jeden Kilíkii. Několik lidí znalo hlavní město Arménie Jerevan, celkově nejvíce psali o tragických událostech, které Arménii potkali, jedna respondentka zmínila i zavraždění arménského premiéra v roce 1999.

Ve třetí otázce jsem se tázal na to, zda dotýká někdy v České republice někdy do kontaktu s Armény a jaké s nimi měli zkušenosti. Celkem osm ze čtyřiceti náhodně dotázaných se s Armény někdy osobně setkalo, což považuji za poměrně vysoký počet. Jeden

¹⁵⁸⁾ Dotazníkové schéma 2.1.

v práci. Ten jako jediný mluví s nimi negativní zkušenosti. Dále mluví i lidé Armény za spolužáky a ti je hodnotili naopak pozitivně, stejně jako jedna dívka, která mluví o přátelství kamarádku Arménku. Jeden muž se setkal s Armény na silvestrovském večírku, kde si povídali, jak dva bratři pečlivě hlídali svou sestru, která se tam s nikým jiným nesměla bavit. To by znamenalo, že se zde promítá již vyhasínající arménská tradice. V tradiční rodině v oblasti Kavkazu mluví žena vždy níže postavení než muž. S cizími muži se nesměla bavit, s výjimkou manželky nepřícházel s jinými muži do kontaktu. Nyní již platí rovnoprávnost pohlaví, byť hlavou rodiny je vždy muž.¹⁵⁹ Arménské ženy, které jsem zde potkal na mimosobily naopak dosti emancipované, což bylo naznačeno v předchozí kapitole. Dva lidé, kteří se sešli s Armény náhodně v restauraci uvedli, že na mimosobili spíše příjemně.

Mezi lidmi, kteří přicházejí s Armény do ústředního kontaktu jsem dal vyplnit rozsáhlejší dotazník.¹⁶⁰ Podle nich jsou Arméni hodní, hrdí, velmi velkorysí lidé. Na druhou stranu se jim nelíbí jejich předsudky vůči jiným národům a na muže, který s nimi pracuje působí arogantně. Podle jedné ženy mají někdy problém se domluvit, když jich je moc pohromadě. Ještě mluví podle nich Arméni podobají v domě malého národa, který byl vytláčen mocnostmi a stejným smyslem pro humor. Smysl pro logiku však mají jiný. Jedna respondentka uvedla, že si na Arménech cení toho, že na rozdíl od nich nikdy nedají své rodiče do domova do chodce. Respondenti si všimají toho, že na rozdíl od jiných národů SSSR jsou Arméni více sví a také uvedli, že jsou více vřelí. Velmi často s nimi mluví o jejich zemi a kultuře. Jedna respondentka poznamenala, že v těchto případech zde mnohdy chybí vstřícnost z druhé strany. Přínos pro českou republiku mají podle těchto respondentů buď pozitivní nebo žádný. Arméni se podle nich snaží přistupovat své tradice i v hostitelské zemi a mají tendenci se sdružovat. Podle jednoho respondenta více než jiné národy SSSR, jiný poznamenal, že ne více než jiné imigranti v ČR.

Zdá se, že zatím nepovažují Armény za nikterak zvlášť významnou menšinu v ČR, spojené je mají hlavně s konflikty, kterými Arménie prošla a s vírou. Ještě bych, že spojení Arména s Rusem je již na ústupu. A kolivěská veřejnost nemá příliš velké znalosti o Arménii, spojují si je se SSSR, tak lidé také často v domě, že jejich přívod a kultura patří jinam.

159) Zahradníková, H.: *Tradiční arménská kuchyně*, diplomová práce, FF UK, 2006, str. 28.

160) Dotazníkové schéma 2.2.

mapování arménské komunity flující v české republice. Vedle studia dostupné literatury a statistických údaj se mi prost ednictvím terénního výzkumu poda ilo hloub ji proniknout do flivota imigrant a procesu integrace. Sd lení respondent , prozkoumání národních tradic a podp rných arménských institucí mi poskytlo cenné informace o národním cít ní Armén , o form i transformaci tradic národa v podmínkách na-í zem . V neposlední ad výzkum p inesl i adu poznatk o vztazích uvnit vlastní komunity i mimo ni.

Poznal jsem, že arménská komunita v české republice má silný potenciál. U imigrant dochází k integraci do spole nosti hostitelské zem . Integrace je také podporována p ír stky do arménských rodin. Na druhou stranu se v-ak Arméni snaflí ubránit asimilaci a pracují na tom, aby si jejich kultura uchovala své specifické rysy. Zásadní roli v uchování národní identity u arménských imigrant hraje jazyk. Ten je vnímám jako spole né pouto, nositel tradicí a jeho uchování je v nována pom rn systematická pozornost jak v rodinách, tak i v -ír-í komunit . Dal-ím d leflitým prvkem, který uchovává národní tradici a sdrufluje zde-jí Armény je Arménská apo-tolská církev, která práv pro-la procesem registrace a nyní je otázkou, jak se po jejím získání bude podfllet na budování komunity. Armén-tí imigranti podléhají eským zvyklostem, ale p stují zde své tradice, které se transformují se do nových flivotních podmínek, jejichfl významnou sloflkou je ekonomická stránka.

P i výzkumu se mi potvrdilo se, že role rodiny má nebývale d leflitý význam v arménské spole nosti, nebo také díky et zové migraci za ú elem slou ení rodiny se komunita roz-í uje. Poznal jsem, že znalost jejich národní kultury a historie je u Armén p ímo sou ástí výchovy. Kolektivní vzpomínka na tureckou genocidu a válku o Náhorní Karabach mají dnes pro komunitu nebývale d leflitý význam. Práv tyto konflikty, kterými Arménie pro-la, nutí Armény spolupracovat p esto, že jednotlivci zde pracují spí-e kafldí sám na sob . Obraz Turka jako d di ného nep ítele se promítá v my-lení v-ech generací. Arméni nejsou zapouzd enou skupinou imigrant jako n kte í cizinci v R. Otevírají se jiným, jsou v kontaktu s eskou majoritní spole ností a snaflí se ji seznámit s jejich kulturou.

Práce mi p inesla spoustu zajímavých poznatk . Nahlédnutí do flivota imigrant mi celkov roz-í ilo obzory. Osobn se domnívám, že arménská kultura a identita má velký potenciál a tudífl v náro ných podmínkách integrace obstojí. V blízké budoucnosti poznáme, jaký bude mít p ínos druhá generace p íst hovalc jak pro esko, tak pro diasporu.

místo narození, v k, povolání, a délku pobytu doty něho v

R)

Abramjan Andran, mufl, 28 let, student, Praha
 Abramjan Tigran, mufl, 57 let, akademický malí , Jerevan, 33 let v R
 Asatryan Hakob, mufl, 45 let, noviná , Jerevan, 15 let v R
 Avanesian Garik, mufl, 54 let, fotograf, Baku, 18 let v R
 Avetisyan Nshan, mufl, 19 let, student, Jerevan, 18 let v R
 Avetisyan Nune, flena, 45 let, p v. léka ka v R galeristka, Jerevan, 16 let v R
 Babayan Anahit, flena, p v. u ítelka, v R podnikatelka, 39 let, Jerevan, 8 let v R
 Babayan Artak, mufl, technický inženýr, 39 let, Jerevan, 8 let v R
 Beybutuyan Sofie, flena, 37 let p v. u ítelka, v R prodava ka, Jerevan, 10 let v R
 Gharibyan Mariam, flena 45 let výtvarnice, Artik, 18 let v R
 Hakobjan Eva, flena, 29 let, chemická inženýrka, Jerevan, 19 let v R
 Harutunyan Rima, flena, ekonomka v d chodu, Jerevan, 20 let v R
 Koloyan Armen, mufl, 56 let, noviná , Jerevan, 18 let v R
 Konyoryan Karen, mufl, 22 let student, arencavan, 19 let v R
 Mailyan Amazasp, mufl, 45 let, podnikatel, Armavir, 4 roky v R
 Martirosjan Muraz, mufl, 56 let, akademický um lec, Mehiri, 20 let v R
 Melkonyan Arevik, flena, 21 let, chemi ka, Abovyan, 6 let v R
 Mkrtchyan Varine, flena, 18 let, studentka, Moskva, 10 let v R
 Oganessian Norajr, mufl, 45 let, výtvarník, Jerevan, 23 let v R
 Pilavcehayan Archymadryda Barsegh, mufl 41 let, duchovní, E miadzin, 8 let v R
 Sargysyan Alexandr, mufl, 55 let, historik, Jerevan, 21
 Sarkisjan Eduard, mufl, 45 let podnikatel, Jerevan, 19 let v R
 Stepanyan Astine, flena, 22 let, návrhá ka, Jerevan, 18 let v R
 Utidjan Haig, mufl, 47 let, dirigent, Nikosie, 14 let v R
 Varosyan Kristine, flena, 38 let, ekonomka, Leninakan (dne-ní Gyumri), 15 let v R

D ti:

Gi uns Nare, 14 let, studentka víceletého gymnázia, Praha
 Vartazaryan Gor, 12 let, student víceletého gymnázia, Praha

atury

- ... tisíce let d jin a kultury, Vy-ehrad, Praha 1976.
- Cizinci v eské republice, Foreingers in the Czech republic, eský statistický ú ad, Praha 2012.
- Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Karolinum Praha, 2000.
- Disman, M.: *Úvod do metod spole enského výzkumu*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1966.
- Drbohlav D. a kol.: *Migrace a (i)migranti v esku*, SLON, Praha 2010.
- Gabal, I.: *Etnické men-íny ve st ední Evrop*, G plus G, Praha 1999.
- Hladík, J.: *Historické ko eny konfliktu v Náhorním Karabachu*, bakalá ská práce, FF UK, Praha 2012.
- Klva ová, R.: *Na cest za d stojným fivotem: motivy a strategie migrace Armén flijících v Brn*, diplomová práce, FSS MU, Brno 2006.
- Ko-álová, P.: *Písn ze zem Nairi*, Dharma Gaia, Praha 2006.
- Ko-álová, P.: *Stereotypní obrazy a etnické mýty, kulturní identita Arménie*, Praha 2012
- Marou-ek, J.: *Armén-tí imigranti a jejich integrace do eské spole nosti*, diplomová práce, FF UK 2001.
- Payaslian, S.: *The history of Armenia : from the origins to the present*, Palgrave Macmillan, New York 2007.
- Rakoczyová, M., Trbola R.: *Sociální integrace p ist hovalc v eské republice*, SLON, Praha 2009.
- Redgateová, E.: *Arméni*, Lidové noviny, Praha 2003.
- Sumlenny, S.: *Czech Armenians: A small community with a strong potential*, 21-st century, 2007.
- TMaginjan, V.: *D jiny Arménie od po átku afl do roku 2000*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001.
- TMátava, L. : *Jazyk a identita etnických men-in : mofnosti zachování a revitalizace*, Cargo, Praha 2001.
- Uherek, Z.; Korecká Z.; Pojarová T.: *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy*, Etnologický ústav A.V. R, Praha 2008.
- Zahradní ková, H.: *Tradi ní arménská kuchyn*, diplomová práce, FF UK, 2006.
- ..., A.: ..., 1998.

Internetové odkazy:

- www.noravank.am/eng/articles/detail.php?ELEMENT_ID=6841
- www.orer.eu/cz
- www.urartu-a.com/index.php?nid=8415&lid=cs&oid=1625027
- http://en.wikipedia.org/wiki/Armenians_in_the_Czech_Republic#cite_note-Zenian-1

1. Otázky směřované k Arménům

1.1 Otázky kladené v-ém imigrantům:

Proč jste se rozhodli opustit vaši mateřskou zemi?

Jak dlouho uflíjete v ČR a jaký zde máte typ pobytu?

Proč jste si vybrali právě Českou republiku a co jste o této zemi v předtím nevěděli, po čem jste sem přišli?

Jaké byly vaše zážitky po přijezdu do ČR? Na co jste si nejvíce zvykali?

Jakým způsobem jste našli bydlení a práci?

Jak to šlo pro vás bylo naučit se česky? Jaký způsob a jak dlouho jste se učili?

Kde momentálně pracujete a jak jste s prací spokojeni?

Plánujete zde zůstat natrvalo?

Jak na vás působí Češi? Zpozorovali jste na nich nějaké výrazné kladné a záporné vlastnosti?

Cítili jste se zde někdy diskriminováni kvůli vaší národnosti?

Jak byste hodnotili české prostředí, kulturu a umění?

Udržujete v ČR kontakt s jinými Armény? Pomáhali jste někdy některým v hledání práce i bydlení?

Jste v kontaktu s imigranty z jiných zemí?

Jaké arménské tradice se dodržují ve vaší rodině?

Zajímáte se o historii vašeho národa? Považujete její znalost za důležité?

Za co máte rádi váš národ? Co je podle vás hlavní identitou Arménů?

Čtete arménský časopis Orer? Co se vám na něm líbí a co byste na něm zlepšili?

1.2. Otázky kladené při výzkumu v Arménské sobotní škole

1.2.3. Otázky pro učitele:

Jak dlouho učíte tuto školu a co je jejím hlavním cílem?

Jakým způsobem je škola financována?

Co všechno se zde děje?

Na co kladete při výuce největší důraz?

Plní podle vás škola své úkoly?

1.2.4. Otázky pro žáky:

Chodíte do arménské školy rádi?

Kterou školu máte rádi? Arménskou nebo vaši regulární?

Který předmět vás zde nejvíce baví?

2.1. Náhodn rozdávaný dotazník

- 1) Co se vám vybaví jako první v c, když uslyšíte o Arménech? (jedna věc)
- 2) Co všechno víte o Arménii a arménské kultuře?
- 3) Popísl jste někdy v ČR do osobního kontaktu s Armény? Pokud ano, tak jaké jste s nimi měli zkušenosti?

2.2. Dotazník pro osoby, kteří přicházejí s Armény do kontaktu

1. V čem se podle vás Arméni nejvíce odlišují od českých a v čem se jim naopak podobají?
2. V čem se podle vás Arméni nejvíce odlišují od jiných národů bývalého SSSR?
3. Jaké jsou podle vás kladné a záporné vlastnosti Arménů?
4. Znamenají podle vás Arméni pobývající na území ČR více pozitivní nebo negativní přínos pro naši zemi?
5. Mluví před vámi Arméni o své zemi a kultuře?
6. Myslíte, že Arméni mají tendenci se zde v ČR sdružovat?
7. Myslíte, že Arméni jsou otevření i jiným národům?
8. Myslíte, že Arméni přestupují své tradice i tady v ČR?

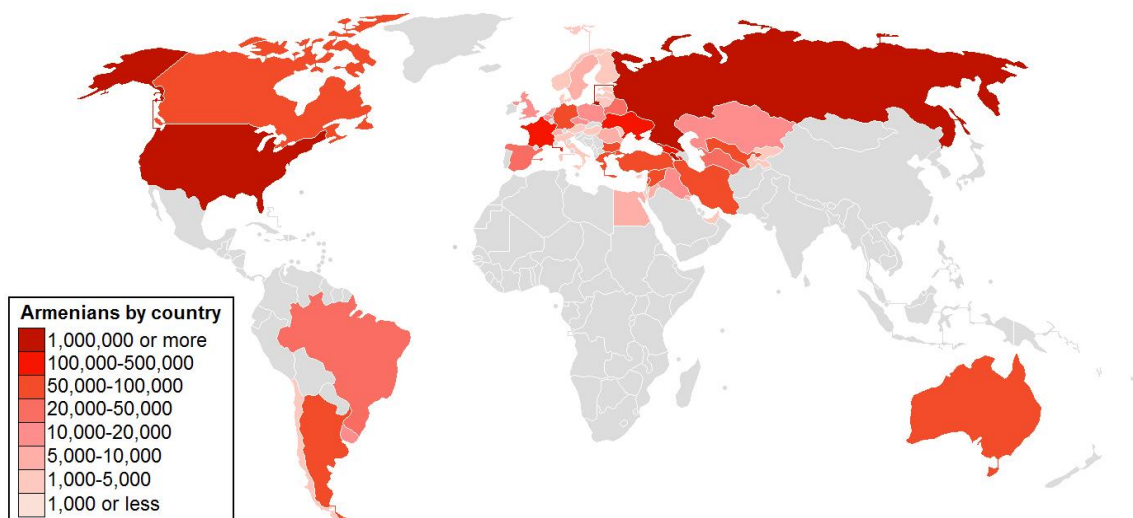
Obrazová p íloha

Mapa arménské republiky

<<http://www.ezilon.com/maps/europe/armenia-physical-maps.html>> [20.5. 2013]

Arménská diaspora

<<http://en.wikipedia.org/wiki/File:ArmenianDiaspora.png>> [20.5. 2013]

raz demonstrují za uznání genocidy

Autor: J. Toman, 24.4. 2013, Praha

Autor: J. Toman, 24. 4. 2013, Praha

Arménské m-e

Autor: J. Toman, 24.4. 2013, kostel sv. Jiljí v Praze.

Autor: J. Toman, 24.4. 2013, kostel sv. Jiljí v Praze.

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

a v Arménské sobotní –kole

Oddělení pro nejmenší, Autor: Jan Toman, 19.2.2013, FF UK Celetná, Praha.

Oddělení pro nejstarší, Autor: Jan Toman, 19.2.2013, FF UK, Celetná Praha.

Textová příloha

Příběh Marlenky

...Vypráví Nshan Avetisian,¹⁶¹ syn zakladatele a majitele firmy vyrábějící medovníky, podle tradiční arménské receptury

Pocházíme z hlavního města Arménie, Yerevanu. Můj otec je vystudovaný architekt. Do té doby jsou v ulicích centra místa, kde interiéry udržoval právník. Do české republiky jsme se nepěchovali kvůli tomu, že by naše rodina byla ve finanční krizi, ale proto že můj otec myslel na mou a bratrovu budoucnost. I když bychom se toho do života z arménských ulic dostali, chtěl nás vychovávat v civilizovanější a modernější společnosti. Můj otec měl před tím, než jsme odjeli vlastní firmu a podnikal ve stavebnictví. Celkem měl 60 zaměstnanců a před odjezdem stavěl domy tvářící se zemědělské době.

Česko jsme si vybrali, protože zde byl můj otec jako student a moc se mu tady zalíbilo. Nepřijeli jsme sem kvůli známým nebo někomu. Můj otec tu začínal úplně od nuly absolutně nikoho neznal. Do Česka jsme přijeli v lednu 1995, byla zrovna jedna z těch tvrdých zim. Byl mi rok a půl, bratr byl a je o 2 roky starší.

Když jsme přijeli pobývali jsme krátkou chvíli v Praze. Po nedlouhé době jsme se přesťahovali do Ostravy, jelikož Praha byla drahá. V Ostravě jsem onemocněl, bylo nám těžce, že kvůli ovzduší takhle po asi necelém roce jsme se kvůli tomuto problému opět přesťahovali. Tentokrát ne moc daleko, do Frýdku Místku, města vzdáleného 24 km od Ostravy. Můj otec koupil za všechny své úspory nejzaplivanější bar ve Frýdku Místku, taky proto, že cena nebyla nikterak vysoká. Byl to bar Admirál, který otec vlastníma rukama zrekonstruoval. Otec jak se snažil tak se snažil, ale jeho práce nepřinesla ovoce. Byl ve strašném stresu, hodně kouřil a pil hodně kávu, do toho se staral o manželku a dvě děti, neuměli jsme jazyk a nikoho jsme neznali. Pár týdnů na to měl otec ve svém podstatně mladém veku srdeční příhodu, v nemocnici ho stabilizovali, ale poté co zjistili, že nemáme pojištění ho vyhodili. Naproti baru byl kostelík v parku. Kostel měl naštěstí zlomený kříž. Otec se chodíval modlit ke kostelu a jednoho dne při promluvě nejvyšším v hlavě pronesl když se mi začal dařit první věc co udělám je, že nechám opravit kříž. Je to musím dodat, že bar krachoval a nikdo to nechtěl koupit ani za 30 000 aby se mi na letenky zpátky. Od dalšího měsíce začaly vydávat automaty, ne moc, ale začaly.

Otec si první řekl, že poká. Nemohl tomu uvěřit, chtěl pro nás koupit lepší jídlo a zajistit nám lepší komfort. Řekl si, že dal své slovo a to musí dodržet. Hned další den nechal opravit kříž a nechal ho pozlatit. Kostel je tu do dnes a v jablku je napsáno že tento kříž opravil a zrenovoval Gevorg Avetisyan. Bar potom začal vydávat a rostl raketovým tempem.

V roce 2000 se otec rozhodl, že přiveze sestru a její rodinu sem do Česka. Uf se o něm mohl postarat a pomoci jim na vlastní nohy. Dlouhou dobu hledal sestře práci. Jednoho dne mu upekla teta nádobí podle rodinné receptury a otec napadlo, že ho zkusí prodat. V novinách a kartónové krabici ho donesl známému do kavárny. Ten se mu smál a říká, že to tam takhle nemůže prodat, ale když ochutnal, řekl, že to zkusí. Je to ten den volal otcovi 5x o další kus. A tak to začalo. Teta za pomoci sestřenice doma seděla a pekla. Po půl roce ufl nestíhala objednávky, pronajali jsme si menší kvartýr, kde se peklo. Měli jsme ze začátku 4 zaměstnance je to na konci toho roku 13. Začali jsme v roce 2003. Po roce jsme si vzali jednu velkou zchátralou budovu, kterou jsme kompletně zrekonstruovali po 3 letech jsme měli 150 zaměstnanců. V roce 2008 když jsme začali stavět výrobní halu se strojem, který nyní

¹⁶¹⁾ N.A., mufl, 19 let, student, Jerevan, 18 let v ČR

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

...jsme měli 180 zaměstnanců. Jinak pokračování výroby se udělalo
...období krize jsme byli jedna z mála firem, která
...dost ubrzdila. Nyní 18. května začínáme stavět druhou 2x tak
velkou výrobní halu prodáváme necelé 2 miliony dortů ročně a to je o dortech máme
14 produktů. Vyvážíme do 30-ti zemí světa a to s tím, že nepojetám USA a Čínu. Tam teprve
začínáme.